๑๐. ภิกฺขุนิกฺขนฺธกํ

๑. ปฐมภาณวาโร

มหาปชาปติโคตมีวตฺถุ

๔๐๒. [อ. นิ. ๘.๕๑ อิทํ วตฺถุ อาคตํ] เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา สกฺเกสุ วิหรติ กปิลวตฺถุสฺมึ นิโคฺรธาราเมฯ อถ โข มหาปชาปติ [มหาปชาปตี (สี. สฺยา.)] โคตมี เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิฯ เอกมนฺตํ ฐิตา โข มหาปชาปติ โคตมี ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘สาธุ, ภนฺเต, ลเภยฺย มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺช’’นฺติฯ ‘‘อลํ, โคตมิ, มา เต รุจฺจิ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชา’’ติฯ ทุติยมฺปิ โข…เป.… ตติยมฺปิ โข มหปชาปติ โคตมี ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘สาธุ, ภนฺเต, ลเภยฺย มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺช’’นฺติฯ ‘‘อลํ, โคตมิ, มา เต รุจฺจิ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชา’’ติฯ อถ โข มหาปชาปติ โคตมี – น ภควา อนุชานาติ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชนฺติ – ทุกฺขี ทุมฺมนา อสฺสุมุขี รุทมานา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิฯ

อถ โข ภควา กปิลวตฺถุสฺมึ ยถาภิรนฺตํ วิหริตฺวา เยน เวสาลี เตน จาริกํ ปกฺกามิฯ อนุปุพฺเพน จาริกํ จรมาโน เยน เวสาลี ตทวสริฯ ตตฺร สุทํ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏาคารสาลายํฯ อถ โข มหาปชาปติ โคตมี เกเส เฉทาเปตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา สมฺพหุลาหิ สากิยานีหิ สทฺธึ เยน เวสาลี เตน ปกฺกามิฯ อนุปุพฺเพน เยน เวสาลี มหาวนํ กูฏาคารสาลา เตนุปสงฺกมิฯ อถ โข มหาปชาปติ โคตมี สูเนหิ ปาเทหิ รโชกิณฺเณน คตฺเตน ทุกฺขี ทุมฺมนา อสฺสุมุขี รุทมานาพหิทฺวารโกฏฺฐเก อฏฺฐาสิฯ อทฺทสา โข อายสฺมา อานนฺโท มหาปชาปตึ โคตมึ สูเนหิ ปาเทหิ รโชกิณฺเณน คตฺเตน ทุกฺขึ ทุมฺมนํ อสฺสุมุขึ รุทมานํ พหิทฺวารโกฏฺฐเก ฐิตํฯ ทิสฺวาน มหาปชาปตึ โคตมึ เอตทโวจ – ‘‘กิสฺส ตฺวํ, โคตมิ, สูเนหิ ปาเทหิ รโชกิณฺเณน คตฺเตน ทุกฺขี ทุมฺมนา อสฺสุมุขี รุทมานา พหิทฺวารโกฏฺฐเก ฐิตา’’ติ? ‘‘ตถา หิ ปน, ภนฺเต อานนฺท, น ภควา อนุชานาติ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺช’’นฺติฯ ‘‘เตน หิ ตฺวํ, โคตมิ, มุหุตฺตํ อิเธว ตาว โหหิ, ยาวาหํ ภควนฺตํ ยาจามิ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺช’’นฺติฯ

อถ โข อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘เอสา, ภนฺเต, มหาปชาปติ โคตมี สูเนหิ ปาเทหิ รโชกิณฺเณน คตฺเตน ทุกฺขี ทุมฺมนา อสฺสุมุขี รุทมานา พหิทฺวารโกฏฺฐเก ฐิตา – น ภควาอนุชานาติ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชนฺติฯ สาธุ, ภนฺเต, ลเภยฺย มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺช’’นฺติฯ ‘‘อลํ, อานนฺท, มา เต รุจฺจิ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชา’’ติฯ ทุติยมฺปิ โข…เป.… ตติยมฺปิ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘สาธุ, ภนฺเต, ลเภยฺย มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคา

ริยํ ปพฺพชฺช''นฺติฯ ''อลํ, อานนฺท, มา เต รุจฺจิ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชา''ติฯ

อถ โข อายสฺมา อานนฺโท [อ. นิ. ๘.๕๑ ''อถ โข อายสฺมโต อานนฺทสฺส เอตทโหสี''ติ อาคตํ] – ''น ภควา อนุชานาติ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชํ; ยํนูนาหํ อเญฺญนปิ ปริยาเยน ภควนฺตํ ยาเจยฺยํ มาตุคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺช''นฺติฯ อถ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ – ''ภพฺโพ นุ โข, ภนฺเต, มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตฺวา โสตาปตฺติผลํ วา สกทาคามิผลํ [สกิทาคามิผลํ (สฺยา.)] วา อนาคามิผลํ วา อรหตฺตผลํ วา สจฺฉิกาตุ''นฺติ? ''ภพฺโพ, อานนฺท, มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตฺวา โสตาปตฺติผลมฺปิ สกทาคามิผลมฺปิ อนาคามิผลมฺปิ อรหตฺตผลมฺปิ สจฺฉิกาตุ''นฺติฯ ''สเจ, ภนฺเต, ภพฺโพ มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตฺวา โสตาปตฺติผลมฺปิ สกทาคามิผลมฺปิ อนาคามิผลมฺปิ อรหตฺตผลมฺปิ สจฺฉิกาตุํ; พหูปการา, ภนฺเต, มหาปชาปติ โคตมี ภควโต มาตุจฺฉา อาปาทิกา , โปสิกา, ขีรสฺส ทายิกา, ภควนฺตํ ชเนตฺติยา กาลงฺกตาย ถญฺญํ ปาเยสิ; สาธุ, ภนฺเต, ลเภยฺย มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺช''นฺติฯ

อฎฺฐครุธมฺมา

๔๐๓. ''สเจ, อานนฺท, มหาปชาปตี โคตมี อฎฺฐ ครุธมฺเม ปฎิคฺคณฺหาติ, สาวสฺสาฯ โหตุ อุปสมฺปทาฯ

[ปาจิ. ๑๔๙] ''วสฺสสตูปสมฺปนฺนาย ภิกฺขุนิยา ตทหุปสมฺปนฺนสฺส ภิกฺขุโน อภิวาทนํ ปจฺจุฎฺฐานํ อญฺชลิกมฺมํ สามีจิกมฺมํ กาตพฺพํฯ อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา [ครุํกตฺวา (ก.)] มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโยฯ

''น ภิกฺขุนิยา อภิกฺขุเก อาวาเส วสฺสํ วสิตพฺพํฯ อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโยฯ

''อนฺวฑฺฒมาสํ ภิกฺขุนิยา ภิกฺขุสงฺฆโต เทฺว ธมฺมา ปจฺจาสีสิตพฺพา – อุโปสถปุจฺฉกญฺจ, โอวาทูปสงฺกมนญฺจฯ อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโยฯ

''วสฺสํวุฎฺฐาย ภิกฺขุนิยา อุภโตสงฺเฆ ตีหิ ฐาเนหิ ปวาเรตพฺพํ – ทิเฎฺฐน วา, สุเตน วา, ปริสงฺกาย วาฯ อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโยฯ

''ครุธมฺมํ อชฺฌาปนฺนาย ภิกฺขุนิยา อุภโตสงฺเฆ ปกฺขมานตฺตํ จริตพฺพํฯ อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโยฯ

''เทฺว วสฺสานิ ฉสุ ธเมฺมสุ สิกฺขิตสิกฺขาย สิกฺขมานาย อุภโตสงฺเฆ อุปสมฺปทา ปริเยสิตพฺพาฯ อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโยฯ

‘‘น ภิกฺขุนิยา เกนจิ ปริยาเยน ภิกฺขุ อกฺโกสิตพฺโพ ปริภาสิตพฺโพฯ อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโยฯ

‘‘อชฺชตคฺเค โอวโฏ ภิกฺขุนีนํ ภิกฺขูสุ วจนปโถ, อโนวโฏ ภิกฺขูนํ ภิกฺขุนีสุ วจนปโถฯ อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโยฯ

‘‘สเจ, อานนฺท, มหาปชาปติ โคตมี อิเม อฏฺฐ ครุธมฺเม ปฏิคฺคณฺหาติ, สาวสฺสา โหตุ อุปสมฺปทา’’ติฯ

อถ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต สนฺติเก อฏฺฐ ครุธมฺเม อุคฺคเหตฺวา เยน มหาปชาปติ โคตมี เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา มหาปชาปติํ โคตมิํ เอตทโวจ – ‘‘สเจ โข ตฺวํ, โคตมิ, อฏฺฐ ครุธมฺเม ปฏิคฺคเณฺหยฺยาสิ, สาว เต ภวิสฺสติ อุปสมฺปทาฯ

‘‘วสฺสสตูปสมฺปนฺนาย ภิกฺขุนิยา ตทหุปสมฺปนฺนสฺส ภิกฺขุโน อภิวาทนํ ปจฺจุฏฺฐานํ อญฺชลิกมฺมํ สามีจิกมฺมํ กาตพฺพํฯ อยมฺปิธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโยฯ

‘‘น ภิกฺขุนิยา อภิกฺขุเก อาวาเส วสฺสํ วสิตพฺพํฯ อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโยฯ

‘‘อนฺวฑฺฒมาสํ ภิกฺขุนิยา ภิกฺขุสงฺฆโต เทฺว ธมฺมา ปจฺจาสีสิตพฺพา – อุโปสถปุจฺฉกญฺจ, โอวาทูปสงฺกมนญฺจฯ อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโยฯ

‘‘วสฺสํวุฏฺฐาย ภิกฺขุนิยา อุภโตสงฺเฆ ตีหิ ฐาเนหิ ปวาเรตพฺพํ – ทิฏฺเฐน วา, สุเตน วา, ปริสงฺกาย วาฯ อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโยฯ

‘‘ครุธมฺมํ อชฺฌาปนฺนาย ภิกฺขุนิยา อุภโตสงฺเฆ ปกฺขมานตฺตํ จริตพฺพํฯ อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโยฯ

‘‘เทฺว วสฺสานิ ฉสุ ธมฺเมสุ สิกฺขิตสิกฺขาย สิกฺขมานาย อุภโตสงฺเฆ อุปสมฺปทา ปริเยสิตพฺพาฯ อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโยฯ

‘‘น ภิกฺขุนิยา เกนจิ ปริยาเยน ภิกฺขุ อกฺโกสิตพฺโพ ปริภาสิตพฺโพฯ อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโยฯ

‘‘อชฺชตคฺเค โอวโฏ ภิกฺขุนีนํ ภิกฺขูสุ วจนปโถ, อโนวโฏ ภิกฺขูนํ ภิกฺขุนีสุ วจนปโถฯ อยมฺปิ ธมฺโม สกฺกตฺวา ครุกตฺวา มาเนตฺวา ปูเชตฺวา ยาวชีวํ อนติกฺกมนีโยฯ

‘‘สเจ โข ตฺวํ, โคตมิ, อิเม อฏฺฐ ครุธมฺเม ปฏิคฺคเณฺหยฺยาสิ, สาว เต ภวิสฺสติอุปสมฺปทา’’ติฯ

‘‘เสยฺยถาปิ, ภนฺเต อานนฺท, อิตฺถี วา ปุริโส วา ทหโร, ยุวา, มณฺฑนกชาติโก สีสํนหาโต อุปฺปลมาลํ วา วสฺสิกมาลํ วา อติมุตฺตกมาลํ [อธิมตฺตกมาลํ (สฺยา.)]วา ลภิตฺวา อุโภหิ หเตฺถหิ ปฏิคฺคเหตฺวา อุตฺตมงฺเค สิรสฺมึ ปติฏฺฐาเปยฺย; เอวเมว โข อหํ, ภนฺเต, อานนฺท อิเม อฏฺฐ ครุธมฺเม ปฏิคฺคณฺหามิ ยาวชีวํ อนติกฺกมนียเ’’ติฯ

อถ โข อายสฺมา อานโนฺท เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสิโนฺน โข อายสฺมา อานโนฺท ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘ปฏิคฺคหิตา, ภนฺเต, มหาปชาปติยา โคตมิยา อฏฺฐ ครุธมฺมา, อุปสมฺปนฺนา ภควโต มาตุจฺฉา’’ติฯ

‘‘สเจ, อานนฺท, นาลภิสฺส มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชํ, จิรฏฺฐิติกํ, อานนฺท, พฺรหฺมจริยํ อภวิสฺส, วสฺสสหสฺสํ สทฺธโมฺม ติเฏฺฐยฺยฯ ยโต จ โข, อานนฺท, มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต, น ทานิ, อานนฺท, พฺรหฺมจริยํ จิรฏฺฐิติกํ ภวิสฺสติฯ ปเญฺจว ทานิ, อานนฺท, วสฺสสตานิ สทฺธโมฺม ฐสฺสติฯ

‘‘เสยฺยถาปิ, อานนฺท, ยานิ กานิจิ กุลานิ พหุตฺถิกานิ [พหุอิตฺถิกานิ (สี. สฺยา.)]อปฺปปุริสกานิ, ตานิ สุปฺปธํสิยานิ โหนฺติ โจเรหิ กุมฺภเถนเกหิ; เอวเมว โข, อานนฺท, ยสฺมึ ธมฺมวินเย ลภติ มาตุคาโม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชํ, น ตํ พฺรหฺมจริยํ จิรฏฺฐิติกํ โหติฯ

‘‘เสยฺยถาปิ , อานนฺท, สมฺปเนฺน สาลิเกฺขเตฺต เสตฏฺฐิกา นาม โรคชาติ นิปตติ, เอวํ ตํ สาลิเกฺขตฺตํ น จิรฏฺฐิติกํ โหติ; เอวเมว โข, อานนฺท, ยสฺมึ ธมฺมวินเย ลภติ มาตุคาโม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชํ, น ตํ พฺรหฺมจริยํ จิรฏฺฐิติกํ โหติฯ

‘‘เสยฺยถาปิ, อานนฺท, สมฺปเนฺน อุจฺฉุเกฺขเตฺต มญฺชิฏฺฐิกา [มเญฺชฏฺฐิกา (สี. สฺยา.)] นาม โรคชาติ นิปตติ, เอวํ ตํ อุจฺฉุเกฺขตฺตํ น จิรฏฺฐิติกํ โหติ; เอวเมว โข, อานนฺท, ยสฺมึ ธมฺมวินเย ลภติ มาตุคาโม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชํ, น ตํ พฺรหฺมจริยํ จิรฏฺฐิติกํ โหติฯ

‘‘เสยฺยถาปิ, อานนฺท, ปุริโส มหโต ตฬากสฺส ปฏิกเจฺจว อาฬึ พเนฺธยฺย ยาวเทว อุทกสฺส อนติกฺกมนาย; เอวเมว โข, อานนฺท, มยา ปฏิกเจฺจว ภิกฺขุนีนํ อฏฺฐ ครุธมฺมา ปญฺญตฺตา ยาวชีวํ อนติกฺกมนียา’’ติฯ

ภิกฺขุนีนํ อฏฺฐ ครุธมฺมา นิฏฺฐิตาฯ

ภิกฺขุนีอุปสมฺปทานุชานนํ

๔๐๔. อถ โข มหาปชาปติ โคตมี เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิฯ เอกมนฺตํ ฐิตาโข มหาปชาปตี โคตมี ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘กถาหํ, ภนฺเต, อิมาสุ สากิยานีสุปฏิปชฺชามี’’ติ? อถ โข ภควา มหาปชาปตึ โคตมึ ธมฺมิยา กถาย สนฺทเสฺสสิ สมาทเปสิ สมุเตฺตเชสิ สมฺปหํเสสิฯ อถ โข มหาปชาปติ โคตมี ภควตา ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิตา สมาทปิตา สมุเตฺตชิตา สมฺปหํสิตา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิฯ อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนิโย อุปสมฺปาเทตุ’’นฺติฯ

อถ โข ตา ภิกฺขุนิโย มหาปชาปตึ โคตมึ เอตทโวจุํ – ‘‘อยฺยา อนุปสมฺปนฺนา, มยญฺจมฺหา อุปสมฺปนฺนา; เอวญฺหิ ภควตา ปญฺญตฺตํ ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนิโย อุปสมฺปาเทตพฺพา’’ติฯ อถ โข มหาปชาปติ โคตมี เยนายสฺมา อานนฺโท เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิฯ เอกมนฺตํ ฐิตา โข มหาปชาปติ โคตมี อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตทโวจ – ‘‘อิมา มํ, ภนฺเต อานนฺท, ภิกฺขุนิโย เอวมาหํสุ – ‘อยฺยา อนุปสมฺปนฺนา, มยญฺจมฺหา อุปสมฺปนฺนา; เอวญฺหิ ภควตา ปญฺญตฺตํ ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนิโย อุปสมฺปาเทตพฺพา’’’ติฯ

อถ โข อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสิโนฺน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํเอตทโวจ – ‘‘มหาปชาปติ, ภนฺเต, โคตมี เอวมาห – ‘อิมา มํ, ภนฺเต อานนฺท, ภิกฺขุนิโย เอวมาหํสุ – อยฺยา อนุปสมฺปนฺนา, มยญฺจมฺหา อุปสมฺปนฺนา; เอวญฺหิ ภควตา ปญฺญตฺตํ ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนิโย อุปสมฺปาเทตพฺพา’’’ติฯ

‘‘ยทเคฺคน, อานนฺท, มหาปชาปติยา โคตมิยา อฏฺฐ ครุธมฺมา ปฏิคฺคหิตา, ตเทว สา [ตเทวสฺสา (ก.)] อุปสมฺปนฺนา’’ติฯ

๔๐๕. อถ โข มหาปชาปติ โคตมี เยนายสฺมา อานนฺโท เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิฯ เอกมนฺตํ ฐิตา โข มหาปชาปติ โคตมี อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตทโวจ – ‘‘เอกาหํ, ภนฺเต อานนฺท, ภควนฺตํ วรํ ยาจามิฯ สาธุ, ภนฺเต, ภควา อนุชาเนยฺย ภิกฺขูนญฺจ ภิกฺขุนีนญฺจ ยถาวุฑฺฒํ อภิวาทนํ ปจฺจุฏฺฐานํ อญฺชลิกมฺมํ สามีจิกมฺม’’นฺติฯ

อถ โข อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสิโนฺน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘มหาปชาปติ, ภนฺเต, โคตมี เอวมาห – ‘เอกาหํ, ภนฺเต อานนฺท, ภควนฺตํ วรํ ยาจามิฯ สาธุ, ภนฺเต, ภควา อนุชาเนยฺย ภิกฺขูนญฺจ ภิกฺขุนีนญฺจ ยถาวุฑฺฒํ อภิวาทนํ ปจฺจุฏฺฐานํ อญฺชลิกมฺมํ สามีจิกมฺม’’’นฺติฯ

‘‘อฏฺฐานเมตํ, อานนฺท, อนวกาโส , ยํ ตถาคโต อนุชาเนยฺย มาตุคามสฺส อภิวาทนํ ปจฺจุฏฺฐานํ อญฺชลิกมฺมํ สามีจิกมฺมํฯ อิเมหิ นาม, อานนฺท, อญฺญติตฺถิยา ทุรกฺขาตธมฺมา มาตุคามสฺส อภิวาทนํ ปจฺจุฏฺฐานํ อญฺชลิกมฺมํ สามีจิกมฺมํ น กริสฺสนฺติ ; กิมงฺคํ ปน ตถาคโต อนุชานิสฺสติ มาตุคามสฺส อภิวาทนํ ปจฺจุฏฺฐานํ อญฺชลิกมฺมํ สามีจิกมฺม’’นฺติ?

อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘น, ภิกฺขเว, มาตุคามสฺส อภิวาทนํ ปจฺจุฏฺฐานํ อญฺชลิกมฺมํ สามีจิกมฺมํ กาตพฺพํฯ โย กเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

อถ โข มหาปชาปติ โคตมี เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิฯ เอกมนฺตํ ฐิตา โข มหาปชาปติ โคตมี ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘ยานิ ตานิ, ภนฺเต, ภิกฺขุนีนํ สิกฺขาปทานิ ภิกฺขูหิ สาธารณานิ, กถํ มยํ, ภนฺเต, เตสุ สิกฺขาปเทสุ ปฏิปชฺชามา’’ติ? ‘‘ยานิ ตานิ, โคตมิ, ภิกฺขุนีนํ สิกฺขาปทานิ ภิกฺขูหิ สาธารณานิ, ยถา ภิกฺขู สิกฺขนฺติ ตถา เตสุ สิกฺขาปเทสุ สิกฺขถา’’ติฯ ‘‘ยานิ ปน ตานิ, ภนฺเต, ภิกฺขุนีนํ สิกฺขาปทานิ ภิกฺขูหิ อสาธารณานิ, กถํ

มยํ, ภนฺเต, เตสุ สิกฺขาปเทสุ ปฏิปชฺชามา''ติ? ''ยานิ ตานิ, โคตมิ, ภิกฺขุนีนํ สิกฺขาปทานิ ภิกฺขูหิ อสาธารณานิ, ยถาปญฺญเตฺตสุ สิกฺขาปเทสุ สิกฺขถา''ติฯ

๔๐๖. [อ. นิ. ๘.๕๓] อถ โข มหาปชาปติ โคตมี เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิฯ เอกมนฺตํ ฐิตา โข มหาปชาปติ โคตมี ภควนฺตํ เอตทโวจ – ''สาธุ เม, ภนฺเต, ภควา สํขิเตฺตน ธมฺมํ เทเสตุ, ยมหํ ภควโต ธมฺมํ สุตฺวา เอกา วูปกฏฺฐา อปฺปมตฺตา อาตาปินี ปหิตตฺตา วิหเรยฺย''นฺติฯ ''เย โข ตฺวํ, โคตมิ, ธเมฺม ชาเนยฺยาสิ – อิเม ธมฺมา สราคาย สํวตฺตนฺติ โน วิราคาย, สโญฺญคาย สํวตฺตนฺติ โน วิสโญฺญคาย, อาจยาย สํวตฺตนฺติ โน อปจยาย, มหิจฺฉตาย สํวตฺตนฺติ โน อปฺปิจฺฉตาย, อสนฺตุฎฺฐิยา สํวตฺตนฺติ โน สนฺตุฎฺฐิยา, สงฺคณิกาย สํวตฺตนฺติ โน ปวิเวกาย, โกสชฺชาย สํวตฺตนฺติ โน วีริยารมฺภาย, ทุพฺภรตาย สํวตฺตนฺติ โน สุภรตาย; เอกํเสน, โคตมิ, ธาเรยฺยาสิ – เนโส ธโมฺม, เนโส วินโย, เนตํ สตฺถุสาสนนฺติฯ เย จ โข ตฺวํ, โคตมิ, ธเมฺม ชาเนยฺยาสิ – อิเม ธมฺมา วิราคาย สํวตฺตนฺติ โน สราคาย, วิสโญฺญคาย สํวตฺตนฺติ โน สโญฺญคาย, อปจยาย สํวตฺตนฺติ โน อาจยาย, อปฺปิจฺฉตาย สํวตฺตนฺติ โนมหิจฺฉตาย, สนฺตุฎฺฐิยา สํวตฺตนฺติ โน อสนฺตุฎฺฐิยา, ปวิเวกาย สํวตฺตนฺติ โน สงฺคณิกาย, วีริยารมฺภาย สํวตฺตนฺติ โน โกสชฺชาย, สุภรตาย สํวตฺตนฺติ โน ทุพฺภรตาย; เอกํเสน, โคตมิ, ธาเรยฺยาสิ – เอโส ธโมฺม, เอโส วินโย, เอตํ สตฺถุสาสน''นฺติฯ

๔๐๗. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนีนํ ปาติโมกฺขํ น อุทฺทิสียติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ...เป....''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนีนํ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตุ''นฺติฯ อถ โข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ''เกน นุ โข ภิกฺขุนีนํ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพ''นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีนํ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตุ''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู ภิกฺขุนุปสฺสยํ อุปสงฺกมิตฺวา ภิกฺขุนีนํ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''ชายาโย อิมา อิเมสํ, ชาริโย อิมา อิเมสํ, อิทานิ อิเม อิมาหิ สทฺธึ อภิรมิสฺสนฺตี''ติ! ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''น, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีนํ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ โย อุทฺทิเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนีหิ ภิกฺขุนีนํ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตุ''นฺติฯ ภิกฺขุนิโย น ชานนฺติ – ''เอวํ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพ''นฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีนํ อาจิกฺขิตุํ – 'เอวํ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิเสยฺยาถา'''ติฯ

๔๐๘. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย อาปตฺตึ น ปฎิกโรนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา อาปตฺติ น ปฎิกาตพฺพาฯ ยา น ปฎิกเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา''ติฯ ภิกฺขุนิโย น ชานนฺติ – ''เอวํ อาปตฺติ ปฎิกาตพฺพา''ติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีนํ อาจิกฺขิตุํ – 'เอวํ อาปตฺตึ ปฎิกเรยฺยาถา'''ติฯ อถ โข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ''เกน นุ โข ภิกฺขุนีนํ อาปตฺติ ปฎิคฺคเหตพฺพา''ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีนํ อาปตฺตึ ปฎิคฺคเหตุ''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย รถิกายปิ พฺยูเหปิ สิงฺฆาฎเกปิ ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา ปตฺตํ ภูมิยํ นิกฺขิปิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา อุกฺกุฎิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา อาปตฺตึ ปฎิกโรนฺติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''ชายาโย อิมา อิเมสํ, ชาริโย อิมา อิเมสํ, รตฺตึ วิ

มาเนตฺวา อิทานิ ขมาเปนฺตี’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ ฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีนํ อาปตฺติ ปฏิคฺคเหตพฺพาฯ โย ปฏิคฺคเณฺหยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนีหิ ภิกฺขุนีนํ อาปตฺตึ ปฏิคฺคเหตุ’’นฺติฯ ภิกฺขุนิโย น ชานนฺติ – ‘‘เอวํ อาปตฺติ ปฏิคฺคเหตพฺพา’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีนํ อาจิกฺขิตุํ – ‘เอวํ อาปตฺตึ ปฏิคฺคเณฺหยฺยาถา’’’ติฯ

๔๐๙. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนีนํ กมฺมํ น กริยติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนีนํ กมฺมํ กาตุ’’นฺติฯ อถ โข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘เกน นุ โข ภิกฺขุนีนํ กมฺมํ กาตพฺพ’’นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีนํ กมฺมํ กาตุ’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน กตกมฺมา ภิกฺขุนิโย รถิกายปิ พฺยูเหปิ สิงฺฆาฏเกปิ ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา ปตฺตํ ภูมิยํ นิกฺขิปิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา ขมาเปนฺติ ‘เอวํ นูน กาตพฺพ’นฺติ มญฺญมานาฯ มนุสฺสา ตเถว อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘ชายาโย อิมา อิเมสํ, ชาริโย อิมา อิเมสํ, รตฺตึ วิมาเนตฺวา อิทานิ ขมาเปนฺตี’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีนํ กมฺมํ กาตพฺพํฯ โย กเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนีหิ ภิกฺขุนีนํ กมฺมํ กาตุ’’นฺติฯ ภิกฺขุนิโย น ชานนฺติ – ‘‘เอวํ กมฺมํ กาตพฺพ’’นฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีนํ อาจิกฺขิตุํ – ‘เอวํ กมฺมํ กเรยฺยาถา’’’ติฯ

๔๑๐. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย สงฺฆมเชฺฌ ภณฺฑนชาตากลหชาตา วิวาทาปนฺนา อญฺญมญฺญํ มุขสตฺตีหิ วิตุทนฺตา วิหรนฺติฯ น สโกฺกนฺติ ตํ อธิกรณํ วูปสเมตุํฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีนํ อธิกรณํ วูปสเมตุ’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู ภิกฺขุนีนํ อธิกรณํ วูปสเมนฺติฯ ตสฺมึ โข ปน อธิกรเณ วินิจฺฉิยมาเน ทิสฺสนฺติ ภิกฺขุนิโย กมฺมปฺปตฺตาโยปิ อาปตฺติคามินิโยปิฯ ภิกฺขุนิโย เอวมาหํสุ – ‘‘สาธุ, ภเนฺต, อยฺยาว ภิกฺขุนีนํ กมฺมํ กโรนฺตุ, อยฺยาว ภิกฺขุนีนํ อาปตฺตึ ปฏิคฺคณฺหนฺตุ; เอวญฺหิ ภควตา ปญฺญตฺตํ ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีนํ อธิกรณํวูปสเมตพฺพ’’นฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีนํ กมฺมํ อาโรเปตฺวา ภิกฺขุนีนํ นิยฺยาเทตุํ – ภิกฺขุนีหิ ภิกฺขุนีนํ กมฺมํ กาตุํ, ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีนํ อาปตฺตึ อาโรเปตฺวา ภิกฺขุนีนํ นิยฺยาเทตุํ, ภิกฺขุนีหิ ภิกฺขุนีนํ อาปตฺตึ ปฏิคฺคเหตุ’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อุปฺปลวณฺณาย ภิกฺขุนิยา อเนฺตวาสินี ภิกฺขุนี สตฺต วสฺสานิ ภควนฺตํ อนุพนฺธา โหติ วินยํ ปริยาปุณนฺตีฯ ตสฺสา มุฏฺฐสฺสตินิยา คหิโต คหิโต มุสฺสติฯ อโสฺสสิ โข สา ภิกฺขุนี – ‘‘ภควา กิร สาวตฺถึ คนฺตุกาโม’’ติฯ อถ โข ตสฺสา ภิกฺขุนิยา เอตทโหสิ – ‘‘อหํ โข สตฺต วสฺสานิ ภควนฺตํ อนุพนฺธึ วินยํ ปริยาปุณนฺตีฯ ตสฺสา เม มุฏฺฐสฺสตินิยา คหิโต คหิโต มุสฺสติฯ ทุกฺกรํ โข ปน มาตุคาเมน ยาวชีวํ สตฺถารํอนุพนฺธิตุํฯ กถํ นุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? อถ โข สา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีนํ วินยํ วาเจตุ’’นฺติฯ

ปฐมภาณวาโร นิฏฺฐิโตฯ

๒. ทุติยภาณวาโร

๔๑๑. อถ โข ภควา เวสาลิยํ ยถาภิรนฺตํ วิหริตฺวา เยน สาวตฺถิ เตน จาริกํ ปกฺกามิฯ อนุปุพฺเพน จาริกํ จรมาโน เยน สาวตฺถิ ตทวสริฯ ตตฺร สุทํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู ภิกฺขุนิโย กทฺทโมทเกน โอสิญฺจนฺติ – อเปฺปว นาม อเมฺหสุ สารเชฺชยฺยุนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา ภิกฺขุนิโย กทฺทโมทเกน โอสิญฺจิตพฺพาฯ โย โอสิเญฺจยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ตสฺส ภิกฺขุโน ทณฺฑกมฺมํ กาตุ’’นฺติฯ อถ โข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘กิํ นุ โข ทณฺฑกมฺมํ กาตพฺพ’’นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อวนฺทิโย โส, ภิกฺขเว, ภิกฺขุ ภิกฺขุนิสเงฺฆน กาตโพฺพ’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู กายํ วิวริตฺวา ภิกฺขุนีนํ ทเสฺสนฺติ …เป.… อูรุํ วิวริตฺวา ภิกฺขุนีนํ ทเสฺสนฺติ, องฺคชาตํ วิวริตฺวา ภิกฺขุนีนํ ทเสฺสนฺติ, ภิกฺขุนิโย โอภาเสนฺติ, ภิกฺขุนีหิ สทฺธิํ สมฺปโยเชนฺติ – อเปฺปว นาม อเมฺหสุ สารเชฺชยฺยุนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา กาโย วิวริตฺวา ภิกฺขุนีนํ ทเสฺสตโพฺพ, น อูรุ วิวริตฺวา ภิกฺขุนีนํ ทเสฺสตโพฺพ, น องฺคชาตํ วิวริตฺวา ภิกฺขุนีนํ ทเสฺสตพฺพํ, น ภิกฺขุนิโย โอภาสิตพฺพา, น ภิกฺขุนีหิ สทฺธิํ สมฺปโยเชตพฺพํฯ โย สมฺปโยเชยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ตสฺส ภิกฺขุโน ทณฺฑกมฺมํ กาตุ’’นฺติฯ อถ โข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘กิํ นุ โข ทณฺฑกมฺมํ กาตพฺพ’’นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อวนฺทิโย โส, ภิกฺขเว, ภิกฺขุ ภิกฺขุนิสเงฺฆน กาตโพฺพ’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุนิโย ภิกฺขุํ กทฺทโมทเกน โอสิญฺจนฺติ – อเปฺปว นาม อเมฺหสุ สารเชฺชยฺยุนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา ภิกฺขุ กทฺทโมทเกน โอสิญฺจิตโพฺพฯ ยา โอสิเญฺจยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ตสฺสา ภิกฺขุนิยา ทณฺฑกมฺมํ กาตุ’’นฺติฯ อถ โข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘กิํ นุ โข ทณฺฑกมฺมํ กาตพฺพ’’นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ ภิกฺขเว, อาวรณํ กาตุ’’นฺติฯ อาวรเณ กเต น อาทิยนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, โอวาทํ ฐเปตุ’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุนิโย กายํ วิวริตฺวา ภิกฺขูนํ ทเสฺสนฺติ, ถนํ วิวริตฺวา ภิกฺขูนํ ทเสฺสนฺติ, อูรุํ วิวริตฺวา ภิกฺขูนํ ทเสฺสนฺติ, องฺคชาตํ วิวริตฺวา ภิกฺขูนํ ทเสฺสนฺติ, ภิกฺขู โอภาเสนฺติ, ภิกฺขูหิ สทฺธิํ สมฺปโยเชนฺติ – อเปฺปว นาม อเมฺหสุ สารเชฺชยฺยุนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา กาโย วิวริตฺวา ภิกฺขูนํ ทเสฺสตโพฺพ…เป.… น ถโน วิวริตฺวา ภิกฺขูนํ ทเสฺสตโพฺพ, น อูรุ วิวริตฺวา ภิกฺขูนํ ทเสฺสตโพฺพ, น องฺคชาตํ วิวริตฺวา ภิกฺขูนํ ทเสฺสตพฺพํ, น ภิกฺขู โอภาสิตพฺพา, น ภิกฺขูหิ สทฺธิํ สมฺปโยเชตพฺพํฯ ยา สมฺปโยเชยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ตสฺสา ภิกฺขุนิยา ทณฺฑกมฺมํ กาตุ’’นฺติฯ อถ โข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘กิํ นุ โข ทณฺฑกมฺมํ กาตพฺพ’’นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อาวรณํ กาตุ’’นฺติฯ อาวรเณ กเต น อาทิยนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, โอวาทํ ฐเปตุ’’นฺติฯ อถ โข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘กปฺปติ นุ โข โอวาทฏฺฐปิตาย [โอวาทณฺฐปิตาย (สฺยา.), โอวาทํฐปิตาย (ก.)] ภิกฺขุนิยา สทฺธิํ อุโปสถํ กาตุํ, น นุ โขกปฺปตี’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น,

ภิกฺขเว, โอวาทฎฺฐปิตาย ภิกฺขุนิยา สทฺธึ อุโปสโถ กาตโพฺพ, ยาว น ตํ อธิกรณํ วูปสนฺตํ โหตี''ติฯ

๔๑๒. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายี โอวาทํ ฐเปตฺวา จาริกํ ปกฺกามิฯ ภิกฺขุนิโย อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''กถญฺหิ นาม อโยฺย อุทายี โอวาทํ ฐเปตฺวา จาริกํ ปกฺกมิสฺสตี''ติ! ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''น, ภิกฺขเว, โอวาทํ ฐเปตฺวา จาริกา ปกฺกมิตพฺพาฯ โย ปกฺกเมยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสา''ติฯ

เตน โข ปน สมเยน [เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู (สฺยา. กํ.)] พาลา อพฺยตฺตา โอวาทํ ฐเปนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''น, ภิกฺขเว, พาเลน อพฺยเตฺตน โอวาโท ฐเปตโพฺพฯ โย ฐเปยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสา''ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู อวตฺถุสฺมึ อการเณ โอวาทํ ฐเปนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''น, ภิกฺขเว, อวตฺถุสฺมึ อการเณ โอวาโท ฐเปตโพฺพฯ โย ฐเปยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสา''ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู โอวาทํ ฐเปตฺวา วินิจฺฉยํ น เทนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''น, ภิกฺขเว, โอวาทํ ฐเปตฺวา วินิจฺฉโย น ทาตโพฺพฯ โย น ทเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสา''ติฯ

๔๑๓. [ปาจิ. ๑๐๕๔]เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย โอวาทํ น คจฺฉนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา โอวาโท น คนฺตโพฺพฯ ยา น คเจฺฉยฺย, ยถาธโมฺม กาเรตโพฺพ''ติฯ

เตน โข ปน สมเยน สโพฺพ ภิกฺขุนิสโงฺฆ โอวาทํ คจฺฉติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''ชายาโย อิมา อิเมสํ, ชาริโย อิมา อิเมสํ, อิทานิ อิเม อิมาหิ สทฺธึ อภิรมิสฺสนฺตี''ติ! ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''น, ภิกฺขเว, สเพฺพน ภิกฺขุนิสเงฺฆน โอวาโท คนฺตโพฺพฯ คเจฺฉยฺย เจ, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, จตูหิ ปญฺจหิ ภิกฺขุนีหิ โอวาทํ คนฺตุ''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน จตโสฺส ปญฺจ ภิกฺขุนิโย โอวาทํ คจฺฉนฺติฯ มนุสฺสา ตเถว อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''ชายาโย อิมา อิเมสํ, ชาริโย อิมา อิเมสํ, อิทานิ อิเม อิมาหิ สทฺธึ อภิรมิสฺสนฺตี''ติ! ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''น, ภิกฺขเว, จตูหิ ปญฺจหิ ภิกฺขุนีหิ โอวาโท คนฺตโพฺพฯ คเจฺฉยฺยุํ เจ, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, เทฺว ติโสฺส ภิกฺขุนิโย [ภิกฺขุนีหิ (ก.)]โอวาทํ คนฺตุํฯ เอกํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฎิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – 'ภิกฺขุนิสโงฺฆ, อยฺย, ภิกฺขุสงฺฆสฺส ปาเท วนฺทติ, โอวาทูปสงฺกมนญฺจ ยาจติ; ลภตุ กิร, อยฺย, ภิกฺขุนิสโงฺฆ โอวาทูปสงฺกมน'นฺติฯ เตน ภิกฺขุนา ปาติโมกฺขุเทฺทสโก อุปสงฺกมิตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – 'ภิกฺขุนีสโงฺฆ, ภเนฺต, ภิกฺขุสงฺฆสฺส ปาเท วนฺทติ, โอวาทูปสงฺกมนญฺจ ยาจติ; ลภตุ กิร, ภเนฺต, ภิกฺขุนิสโงฺฆ โอวาทูปสงฺกมน'นฺติฯ ปาติโมกฺขุเทฺทสเกน วตฺตโพฺพ – 'อตฺถิ โกจิ ภิกฺขุ ภิกฺขุโนวาทโก สมฺมโต'ติ? สเจ โหติ โกจิ ภิกฺขุ ภิกฺขุโนวาทโก สมฺมโต, ปาติโมกฺขุเทฺทสเกน วตฺตโพฺพ – 'อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ภิกฺขุโนวาทโก สมฺมโต, ตํ ภิกฺขุนิสโงฺฆ อุปสงฺกมตู'ติฯ สเจ น โหติ โกจิ ภิกฺขุ ภิกฺขุโนวาทโก สมฺมโต, ปาติโมกฺขุเทฺทสเกน วตฺตโพฺพ – 'โก อายสฺมา อุสฺสหติ ภิกฺขุนิโย โอวทิตุ'นฺติ? สเจ โกจิ อุสฺสหติ ภิกฺขุนิ

โย โอวทิตุํ, โส จ โหติ อฎฺฐหงฺคหิ สมนฺนาคโต, สมฺมนฺนิตฺวา วตฺตโพฺพ – ‘อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ภิกฺขุโนวาทโก สมฺมโต, ตํ ภิกฺขุนิสโงฺฆ อุปสงฺกมตู’ติฯ สเจ น โกจิ อุสฺสหติ ภิกฺขุนิโย โอวทิตุํ, ปาติโมกฺขุเทฺทสเกน วตฺตโพฺพ – ‘นตฺถิ โกจิ ภิกฺขุ ภิกฺขุโนวาทโก สมฺมโต, ปาสาทิเกน ภิกฺขุนิสโงฺฆ สมฺปาเทตู’’ติฯ

๔๑๔. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู โอวาทํ น คณฺหนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, โอวาโท น คเหตโพฺพฯ โย น คเณฺหยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ พาโล โหติฯ ตํ ภิกฺขุนิโย อุปสงฺกมิตฺวา เอตทโวจุํ – ‘‘โอวาทํ, อยฺย, คณฺหาหี’’ติ ฯ ‘‘อหญฺหิ, ภคินี, พาโล; กถาหํ โอวาทํ คณฺหามี’’ติ? ‘‘คณฺหาหยฺย , โอวาทํ; เอวญฺหิ ภควตา ปญฺญตฺตํ – ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีนํ โอวาโท คเหตโพฺพ’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ฐเปตฺวา พาลํ, อวเสเสหิ โอวาทํ คเหตุ’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขุนิโย อุปสงฺกมิตฺวาเอตทโวจุํ – ‘‘โอวาทํ, อยฺย คณฺหาหี’’ติฯ ‘‘อหญฺหิ, ภคินี, คิลาโน; กถาหํ โอวาทํ คณฺหามี’’ติ? ‘‘คณฺหาหยฺย, โอวาทํ; เอวญฺหิ ภควตา ปญฺญตฺตํ – ฐเปตฺวา พาลํ, อวเสเสหิ โอวาโท คเหตโพฺพ’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ฐเปตฺวา พาลํ, ฐเปตฺวา คิลานํ, อวเสเสหิ โอวาทํ คเหตุ’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คมิโก โหติฯ ตํ ภิกฺขุนิโย อุปสงฺกมิตฺวา เอตทโวจุํ – ‘‘โอวาทํ, อยฺย, คณฺหาหี’’ติฯ ‘‘อหญฺหิ, ภคินี, คมิโก; กถาหํ โอวาทํ คณฺหามี’’ติ? ‘‘คณฺหาหยฺย, โอวาทํ; เอวญฺหิ ภควตา ปญฺญตฺตํ – ฐเปตฺวา พาลํ, ฐเปตฺวา คิลานํ, อวเสเสหิ โอวาโท คเหตโพฺพ’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ฐเปตฺวา พาลํ, ฐเปตฺวา คิลานํ, ฐเปตฺวา คมิกํ, อวเสเสหิ โอวาทํ คเหตุ’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อรเญฺญ วิหรติฯ ตํ ภิกฺขุนิโย อุปสงฺกมิตฺวา เอตทโวจุํ – ‘‘โอวาทํ, อยฺย, คณฺหาหี’’ติฯ ‘‘อหญฺหิ, ภคินี, อรเญฺญ วิหรามิ; กถาหํ โอวาทํคณฺหามี’’ติ? ‘‘คณฺหาหยฺย , โอวาทํ; เอวญฺหิ ภควตา ปญฺญตฺตํ – ฐเปตฺวา พาลํ, ฐเปตฺวา คิลานํ, ฐเปตฺวา คมิกํ, อวเสเสหิ โอวาโท คเหตโพฺพ’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อารญฺญิเกน ภิกฺขุนา โอวาทํ คเหตุํ, สเงฺกตญฺจ กาตุํ – อตฺร ปติหริสฺสามี’’ติฯ

๔๑๕. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู โอวาทํ คเหตฺวา น อาโรเจนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, โอวาโท น อาโรเจตโพฺพฯ โย น อาโรเจยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู โอวาทํ คเหตฺวา น ปจฺจาหรนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, โอวาโท น ปจฺจาหริตโพฺพฯ โย น ปจฺจาหเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย สเงฺกตํ น คจฺฉนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา สเงฺกตํ น คนฺตพฺพํฯ ยา น คเจฺฉยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสา’’ติฯ

๔๑๖. เตนโข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย ทีฆานิ กายพนฺธนานิ ธาเรนฺติ, เตเหว ผาสุกา นาเมนฺติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ…เป…. เสยฺยถาปิ คิหินี กามโภคินิโยติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ “น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา ทีฆํ กายพนฺธนํ ธาเรตพฺพํฯ ยา ธาเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา เอกปริยากตํ [เอกปริยายกตํ (สฺยา.)] กายพนฺธนํ, น จ เตน ผาสุกา นาเมตพฺพาฯ ยา นาเมยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย วิลีเวน [วิลิเวน (ก.)] ปเฏฺฏน ผาสุกา นาเมนฺติ…เป…. จมฺมปเฏฺฏน ผาสุกา นาเมนฺติฯ ทุสฺสปเฏฺฏน ผาสุกา นาเมนฺติฯ ทุสฺสเวณิยา ผาสุกา นาเมนฺติฯ ทุสฺสวฏฺฏิยา ผาสุกา นาเมนฺติฯ โจฬปเฏฺฏน ผาสุกา นาเมนฺติฯ โจฬเวณิยา ผาสุกา นาเมนฺติฯ โจฬวฏฺฏิยา ผาสุกา นาเมนฺติฯ สุตฺตเวณิยา ผาสุกา นาเมนฺติฯ สุตฺตวฏฺฏิยา ผาสุกา นาเมนฺติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – เสยฺยถาปิ คิหินี กามโภคินิโยติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ ฯ “น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา วิลีเวน ปเฏฺฏน ผาสุกา นาเมตพฺพา…เป…. น สุตฺตวฏฺฏิยา ผาสุกา นาเมตพฺพาฯ ยา นาเมยฺย อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย อฏฺฐิเลฺลน ชฆนํ ฆํสาเปนฺติ…เป…. โคหนุเกน ชฆนํ โกฏฺฏาเปนฺติ, หตฺถํ โกฏฺฏาเปนฺติ, หตฺถโกจฺฉํ โกฏฺฏาเปนฺติ, ปาทํ โกฏฺฏาเปนฺติ, ปาทโกจฺฉํ โกฏฺฏาเปนฺติ, อูรุํ โกฏฺฏาเปนฺติ, มุขํ โกฏฺฏาเปนฺติ, ทนฺตมํสํ โกฏฺฏาเปนฺติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ…เป…. เสยฺยถาปิ คิหินี กามโภคินิโยติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ “น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา อฏฺฐิเลฺลน ชฆนํ ฆํสาเปตพฺพํ…เป…. น ทนฺตมํสํ โกฏฺฏาเปตพฺพํฯ ยา โกฏฺฏาเปยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา”ติฯ

๔๑๗. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุนิโย มุขํ อาลิมฺปนฺติ…เป…. มุขํ อุมฺมเทฺทนฺติ, มุขํ จุเณฺณนฺติ, มโนสิลิกาย มุขํ ลเญฺฉนฺติ, องฺคราคํ กโรนฺติ, มุขราคํ กโรนฺติ, องฺคราคมุขราคํ กโรนฺติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ…เป…. เสยฺยถาปิ คิหินี กามโภคินิโยติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ “น, ภิกฺขเว , ภิกฺขุนิยา มุขํ อาลิมฺปิตพฺพํ…เป…. น มุขํ อุมฺมทฺทิตพฺพํ, น มุขํ จุเณฺณตพฺพํ, น มโนสิลิกาย มุขํ ลญฺฉิตพฺพํ, น องฺคราโค กาตโพฺพ, น มุขราโค กาตโพฺพ, น องฺคราคมุขราโค กาตโพฺพฯ ยา กเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุนิโย อวงฺคํ [อปางฺคํ (?)]กโรนฺติ…เป…. วิเสสกํ กโรนฺติ, โอโลกนเกน โอโลเกนฺติ, สาโลเก ติฏฺฐนฺติ; นจฺจํ [สนจฺจํ (สี. สฺยา.), สมชฺชํ (ก.)] การาเปนฺติ, เวสิํ วุฏฺฐาเปนฺติ, ปานาคารํ ฐเปนฺติ, สูนํ ฐเปนฺติ, อาปณํ ปสาเรนฺติ, วฑฺฒิํ ปโยเชนฺติ, วณิชฺชํ ปโยเชนฺติ, ทาสํ อุปฏฺฐาเปนฺติ, ทาสิํ อุปฏฺฐาเปนฺติ, กมฺมการํ อุปฏฺฐาเปนฺติ, กมฺมการิํ อุปฏฺฐาเปนฺติ, ติรจฺฉานคตํ อุปฏฺฐาเปนฺติ, หรีตกปกฺกิกํ [หรีตกปณฺณิกํ (ก.)]ปกิณนฺติ, นมตกํ ธาเรนฺติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ…เป…. เสยฺยถาปิ คิหินี กามโภคินิโยติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ “น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา อวงฺคํ กาตพฺพํ…เป…. น วิเสสกํ กาตพฺพํ, น โอโลกนเกน โอโลเกตพฺพํ, น สาโลเก ฐาตพฺพํ, น นจฺจํ การาเปตพฺพํ, น เวสี วุฏฺฐาเปตพฺพา, น ปานาคารํ ฐเปตพฺพํ, น สูนา ฐเปตพฺพา, น อาปโณ ปสาเรตโพฺพ, น วฑฺฒิ ปโยเชตพฺพา, น วณิชฺชา ปโยเชตพฺพา, น ทาโส อุปฏฺฐาเปตโพฺพ, น ทาสี อุปฏฺฐาเปตพฺพา, น กมฺมกาโร อุปฏฺฐาเปตโพฺพ, น กมฺมการี อุปฏฺฐาเปตพฺพา, น ติรจฺฉานคโต อุปฏฺฐาเปตโพฺพ, น หรีตกปกฺกิกํ ปกิณิตพฺพํ, น นมตกํ ธาเรตพฺพํฯ ยา ธาเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา”ติฯ

๔๑๘. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุนิโย สพฺพนีลกานิ จีวรานิธาเรนฺติ…เป…. สพฺพปีตกานิ จีวรานิ ธาเรนฺติ, สพฺพโลหิตกานิ จีวรานิ ธาเรนฺติ, สพฺพมญฺชิฏฺฐิกานิ จีวรานิ ธาเรนฺติ, สพฺพกณฺหานิ จีวรานิ ธาเรนฺติ, สพฺพมหารงฺครตฺตานิ จีวรานิ ธาเรนฺติ, สพฺพมหานามรตฺตานิ จีวรานิ ธาเรนฺติ, อจฺฉินฺนทสานิ จีวรานิ ธาเรนฺติ, ทีฆทสานิ จีวรานิ ธาเรนฺติ, ปุปฺผทสานิ จีวรานิ ธาเรนฺติ, ผลทสานิ จีวรานิ ธาเรนฺติ, กญฺจุกํ ธาเรนฺติ, ติรีฏกํ ธาเรนฺติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ…เป…. เสยฺยถาปิ คิหินี กามโภคินิโยติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา สพฺพนีลกานิ จีวรานิ ธาเรตพฺพานิ…เป…. น ติรีฏกํ ธาเรตพฺพํฯ ยา ธาเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

๔๑๙. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา ภิกฺขุนี กาลํ กโรนฺตี เอวมาห – ‘‘มมจฺจเยน มยฺหํ ปริกฺขาโร สงฺฆสฺส โหตู’’ติฯ ตตฺถ ภิกฺขู จ ภิกฺขุนิโย จ วิวทนฺติ – ‘‘อมฺหากํ โหติ, อมฺหากํ โหตี’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘ภิกฺขุนี เจ, ภิกฺขเว , กาลํ กโรนฺตี เอวํ วเทยฺย – ‘มมจฺจเยน มยฺหํ ปริกฺขาโร สงฺฆสฺส โหตู’ติ, อนิสฺสโร ตตฺถ ภิกฺขุสงฺโฆ, ภิกฺขุนิสงฺฆเสฺสเวตํฯ สิกฺขมานา เจ, ภิกฺขเว…เป…. สามเณรี เจ, ภิกฺขเว, กาลํ กโรนฺตี เอวํ วเทยฺย – ‘มมจฺจเยน มยฺหํ ปริกฺขาโร สงฺฆสฺส โหตู’ติ, อนิสฺสโร ตตฺถ ภิกฺขุสงฺโฆ, ภิกฺขุนิสงฺฆเสฺสเวตํฯ ภิกฺขุ เจ, ภิกฺขเว, กาลํ กโรนฺโต เอวํ วเทยฺย – ‘มมจฺจเยน มยฺหํ ปริกฺขาโร สงฺฆสฺส โหตู’ติ, อนิสฺสโร ตตฺถ ภิกฺขุนิสงฺโฆ, ภิกฺขุสงฺฆเสฺสเวตํฯ สามเณโร เจ, ภิกฺขเว…เป…. อุปาสโก เจ, ภิกฺขเว…เป…. อุปาสิกา เจ, ภิกฺขเว…เป…. อโญฺญ เจ, ภิกฺขเว, โกจิ กาลํ กโรโนฺต เอวํ วเทยฺย – ‘มมจฺจเยน มยฺหํ ปริกฺขาโร สงฺฆสฺส โหตู’ติ, อนิสฺสโร ตตฺถ ภิกฺขุนิสงฺโฆ, ภิกฺขุสงฺฆเสฺสเว’’นฺติฯ

๔๒๐. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี ปุราณมลฺลี ภิกฺขุนีสุ ปพฺพชิตา โหติฯ สา รถิกาย ทุพฺพลกํ ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา อํสกูเฏน ปหารํ ทตฺวา ปาเตสิ [ปวเฏฺฏสิ (สี.)]ฯ ภิกฺขู อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม, ภิกฺขุนี, ภิกฺขุสฺส ปหารํ ทสฺสตี’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา ภิกฺขุสฺส ปหาโร ทาตโพฺพฯ ยา ทเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา ทูรโตว โอกฺกมิตฺวา มคฺคํ ทาตุ’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี ปวุตฺถปติกา ชาเรน คพฺภินี โหติฯ สา คพฺภํ ปาเตตฺวา กุลูปิกํ ภิกฺขุนิํ เอตทโวจ – ‘‘หนฺทเยฺย, อิมํ คพฺภํ ปเตฺตน นีหรา’’ติฯ อถ โข สา ภิกฺขุนี ตํ คพฺภํ ปเตฺต ปกฺขิปิตฺวา สงฺฆาฏิยา ปฏิจฺฉาเทตฺวา อคมาสิฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตเรน ปิณฺฑจาริเกน ภิกฺขุนา สมาทานํ กตํ โหติ – ‘ยาหํ ปฐมํ ภิกฺขํ ลภิสฺสามิ, น ตํ อทตฺวา ภิกฺขุสฺส วา ภิกฺขุนิยา วา ปริภุญฺชิสฺสามี’ติฯ อถ โข โส ภิกฺขุ ตํ ภิกฺขุนิํ ปสฺสิตฺวา เอตทโวจ – ‘‘หนฺท, ภคินิ, ภิกฺขํ ปฏิคฺคณฺหา’’ติฯ ‘‘อลํ อยฺยา’’ติฯ ทุติยมฺปิ โข…เป…. ตติยมฺปิ โข โส ภิกฺขุ ตํ ภิกฺขุนิํ เอตทโวจ – ‘‘หนฺท, ภคินิ, ภิกฺขํ ปฏิคฺคณฺหา’’ติฯ ‘‘อลํ อยฺยา’’ติฯ ‘‘มยา โข, ภคินิ, สมาทานํ กตํ – ‘ยาหํ ปฐมํ ภิกฺขํ ลภิสฺสามิ, น ตํ อทตฺวา ภิกฺขุสฺส วา ภิกฺขุนิยา วา ปริภุญฺชิสฺสามี’ติฯ หนฺท , ภคินิ, ภิกฺขํ ปฏิคฺคณฺหา’’ติฯ อถ โข สา ภิกฺขุนี เตน ภิกฺขุนา นิปฺปีฬิยมานา นีหริตฺวา ปตฺตํ ทเสฺสสิ – ‘‘ปสฺส, อยฺย, ปเตฺต คพฺภํ; มา จ กสฺสจิ อาโรเจสี’’ติฯ อถ โข โส ภิกฺขุ อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขุนี ปเตฺตน คพฺภํ นีหริสฺสตี’’ติ! อถ โข โส ภิกฺขุ ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป…. เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขุนี ปเตฺตน คพฺภํ นีหริสฺสตี’’ติ! ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา ปเตฺตน คโพฺภ นี

หริตโพฺพฯ ยานีหเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา นีหริตฺวา ปตฺตํ ทเสฺสตุ''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุนิโย ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา ปริวเตฺตตฺวา ปตฺตมูลํ ทเสฺสนฺติฯ ภิกฺขู อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุนิโย ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา ปริวเตฺตตฺวา ปตฺตมูลํ ทเสฺสสฺสนฺตี''ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา ปริวเตฺตตฺวา ปตฺตมูลํ ทเสฺสตพฺพํฯ ยา ทเสฺสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา อุกฺกุชฺชิตฺวา ปตฺตํ ทเสฺสตุํฯ ยญฺจ ปเตฺต อามิสํ โหติ, เตน จ ภิกฺขุ นิมเนฺตตโพฺพ''ติฯ

เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยํ รถิกาย ปุริสพฺยญฺชนํ ฉฑฺฑิตํ โหติฯ ตํ ภิกฺขุนิโย สกฺกจฺจํ อุปนิชฺฌายึสุฯ มนุสฺสา อุกฺกุฏฺฐึ อกํสุฯ ตา ภิกฺขุนิโย มงฺกู อเหสุํฯ อถ โข ตา ภิกฺขุนิโย อุปสฺสยํ คนฺตฺวา ภิกฺขุนีนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ยา ตา ภิกฺขุนิโย อปฺปิจฺฉา…เป.…ตา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''กถญฺหิ นาม ภิกฺขุนิโย ปุริสพฺยญฺชนํ อุปนิชฺฌายิสฺสนฺตี''ติ! อถ โข ตา ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา ปุริสพฺยญฺชนํ อุปนิชฺฌายิตพฺพํฯ ยา อุปนิชฺฌาเยยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา''ติฯ

๔๒๑. เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสา ภิกฺขูนํ อามิสํ เทนฺติฯ ภิกฺขู ภิกฺขุนีนํ เทนฺติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''กถญฺหิ นาม ภทนฺตา อตฺตโน ปริโภคตฺถาย ทินฺนํ อเญฺญสํ ทสฺสนฺติ! มยมฺปิ น ชานาม ทานํ ทาตุ''นฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''น, ภิกฺขเว, อตฺตโน ปริโภคตฺถาย ทินฺนํ อเญฺญสํ ทาตพฺพํฯ โย ทเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา''ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขูนํ อามิสํ อุสฺสนฺนํ โหติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, สงฺฆสฺส ทาตุ''นฺติฯ พาฬฺหตรํ อุสฺสนฺนํ โหติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ปุคฺคลิกมฺปิ ทาตุ''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขูนํ สนฺนิธิกตํ อามิสํ อุสฺสนฺนํ โหติฯ ภควโต เอตมตฺถํอาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูนํ สนฺนิธึ ภิกฺขุนีหิ [ภิกฺขุนีหิ ภิกฺขูหิ (สี.)] ปฏิคฺคาหาเปตฺวา [ปฏิคฺคหาเปตฺวา (ก.)] ปริภุญฺชิตุ''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสา ภิกฺขุนีนํ อามิสํ เทนฺติฯ ภิกฺขุนิโยภิกฺขูนํ เทนฺติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''กถญฺหิ นาม ภิกฺขุนิโย อตฺตโน ปริโภคตฺถาย ทินฺนํ อเญฺญสํ ทสฺสนฺติ! มยมฺปิ น ชานาม ทานํ ทาตุ''นฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา อตฺตโน ปริโภคตฺถาย ทินฺนํ อเญฺญสํ ทาตพฺพํฯ ยา ทเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา''ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนีนํ อามิสํ อุสฺสนฺนํ โหติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, สงฺฆสฺส ทาตุ''นฺติฯ พาฬฺหตรํ อุสฺสนฺนํ โหติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ปุคฺคลิกมฺปิ ทาตุ''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนีนํ สนฺนิธิกตํ อามิสํ อุสฺสนฺนํ โหติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนีนํ สนฺนิธึ ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีหิ [ภิกฺขูหิ ภิกฺขุนีหิ (สี.)] ปฏิคฺคาหาเปตฺวา

ปริภุญฺชิตุ''นฺติฯ

๔๒๒. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขูนํ เสนาสนํ อุสฺสนฺนํ โหติ, ภิกฺขุนีนํ [ภิกฺขุนีนํ เสนาสนํ (สฺยา. กํ.)]น โหติฯ ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูนํ สนฺติเก ทูตํ ปาเหสุํ – 'สาธุ, ภนฺเต, อยฺยา อมฺหากํ เสนาสนํ เทนฺตุ ตาวกาลิก'นฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนีนํ เสนาสนํ ทาตุํ ตาวกาลิก''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อุตุนิโย ภิกฺขุนิโย โอนทฺธมญฺจํ โอนทฺธปีฐํ อภินิสีทนฺติปิ อภินิปชฺชนฺติปิฯ เสนาสนํ โลหิเตน มกฺขิยฺยติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยาโอนทฺธมญฺจํ โอนทฺธปีฐํ อภินิสีทิตพฺพํ อภินิปชฺชิตพฺพํฯ ยา อภินิสีเทยฺย วา อภินิปเชฺชยฺย วา อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อาวสถจีวร''นฺติฯ อาวสถจีวรํ โลหิเตน มกฺขิยฺยติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ , ภิกฺขเว, อาณิโจฬก''นฺติฯ โจฬกํ นิปตติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, สุตฺตเกน พนฺธิตฺวา อูรุยา พนฺธิตุ''นฺติ ฯ สุตฺตํ ฉิชฺชติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, สํเวลฺลิยํ, กฏิสุตฺตก''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุนิโย สพฺพกาลํ กฏิสุตฺตกํ ธาเรนฺติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – เสยฺยถาปิ คิหินี กามโภคินิโยติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา สพฺพกาลํ กฏิสุตฺตกํ ธาเรตพฺพํฯ ยา ธาเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อุตุนิยา กฏิสุตฺตก''นฺติฯ

ทุติยภาณวาโร นิฏฺฐิโตฯ

๓. ตติยภาณวาโร

๔๒๓. เตน โข ปน สมเยน อุปสมฺปนฺนาโย ทิสฺสนฺติ – อนิมิตฺตาปิ, นิมิตฺตมตฺตาปิ, อโลหิตาปิ, ธุวโลหิตาปิ, ธุวโจฬาปิ, ปคฺฆรนฺตีปิ, สิขรณีปิ, อิตฺถิปณฺฑกาปิ, เวปุริสิกาปิ, สมฺภินฺนาปิ, อุภโตพฺยญฺชนาปิฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อุปสมฺปาเทนฺติยา จตุวีสติ อนฺตรายิเก ธมฺเม ปุจฺฉิตุํฯ เอวญฺจ ปน , ภิกฺขเว, ปุจฺฉิตพฺพา – 'นสิ อนิมิตฺตา, นสิ นิมิตฺตมตฺตา, นสิ อโลหิตา, นสิ ธุวโลหิตา, นสิ ธุวโจฬา, นสิ ปคฺฆรนฺตี, นสิ สิขรณี [สิขริณี (สี. สฺยา.)], นสิ อิตฺถิปณฺฑกา, นสิ เวปุริสิกา, นสิ สมฺภินฺนา, นสิ อุภโตพฺยญฺชนา? สนฺติ เต เอวรูปา อาพาธา – กุฏฺฐํ, คโณฺฑ, กิลาโส, โสโส, อปมาโร? มนุสฺสาสิ, อิตฺถีสิ, ภุชิสฺสาสิ, อณณาสิ, นสิ ราชภฏี? อนุญฺญาตาสิ มาตาปิตูหิ, สามิเกน? ปริปุณฺณวีสติวสฺสาสิ, ปริปุณฺณํ เต ปตฺตจีวรํ, กินฺนามาสิ, กานามา เต ปวตฺตินี''ติ?

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู ภิกฺขุนีนํ อนฺตรายิเก ธมฺเม ปุจฺฉนฺติฯ อุปสมฺปทาเปกฺขาโย วิตฺถายนฺติ, มงฺกู โหนฺติ, น สโกฺกนฺติ วิสฺสเชฺชตุํฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, เอกโตอุปสมฺปนฺนาย ภิกฺขุนิสเงฺฆ วิสุทฺธาย ภิกฺขุสเงฺฆ อุปสมฺปาเทตุ''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย อนนุสิฏฺฐา อุปสมฺปทาเปกฺขาโย อนฺตรายิเก ธมฺเม ปุจฺฉนฺติฯ อุปสมฺปทาเปกฺขาโยวิตฺถายนฺติ, มงฺกู โหนฺติ, น สโกฺกนฺติ วิสฺสเชฺชตุํฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ปฐมํ อนุสาสิตฺวา ปจฺฉา อนฺตรายิเก ธมฺเม ปุจฺฉิตุ''นฺติฯ

ตเตฺถว สงฺฆมเชฺฌ อนุสาสนฺติฯ อุปสมฺปทาเปกฺขาโย ตเถว วิตฺถายนฺติ, มงฺกู โหนฺติ , น สโกฺกนฺติ วิสฺสเชฺชตุํฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, เอกมนฺตํ อนุสาสิตฺวา สงฺฆมเชฺฌ อนฺตรายิเก ธเมฺม ปุจฺฉิตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อนุสาสิตพฺพาฯ

๔๒๔. ‘‘ปฐมํ อุปชฺฌํ คาหาเปตพฺพาฯ อุปชฺฌํ คาหาเปตฺวา ปตฺตจีวรํ อาจิกฺขิตพฺพํ – ‘อยํ เต ปโตฺต, อยํ สงฺฆาฏิ, อยํ อุตฺตราสโงฺค, อยํ อนฺตรวาสโก, อิทํ สํกจฺจิกํ [สงฺกจฺฉิกํ (สฺยา.)], อยํ อุทกสาฏิกา; คจฺฉ อมุมฺหิ โอกาเส ติฎฺฐาหี’’ติฯ

พาลา อพฺยตฺตา อนุสาสนฺติฯ ทุรนุสิฎฺฐา อุปสมฺปทาเปกฺขาโย วิตฺถายนฺติ, มงฺกู โหนฺติ, น สโกฺกนฺติ วิสฺสเชฺชตุํฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, พาลาย อพฺยตฺตาย อนุสาสิตพฺพาฯ ยา อนุสาเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, พฺยตฺตาย ภิกฺขุนิยา ปฏิพลาย อนุสาสิตุ’’นฺติฯ

อสมฺมตา อนุสาสนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, อสมฺมตาย อนุสาสิตพฺพาฯ ยา อนุสาเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, สมฺมตาย อนุสาสิตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตพฺพา – อตฺตนา วา อตฺตานํ สมฺมนฺนิตพฺพํ, ปราย วา ปรา สมฺมนฺนิตพฺพาฯ

‘‘กถญฺจ อตฺตนาว [อตฺตนา วา (ก.)] อตฺตานํ สมฺมนฺนิตพฺพํ? พฺยตฺตาย ภิกฺขุนิยา ปฏิพลาย สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ – ‘สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย อุปสมฺปทาเปกฺขาฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, อหํ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามํ อนุสาเสยฺย’นฺติฯ เอวํ อตฺตนาว อตฺตานํ สมฺมนฺนิตพฺพํฯ

‘‘กถญฺจ ปราย [ปราย วา (ก.)] ปรา สมฺมนฺนิตพฺพา? พฺยตฺตาย ภิกฺขุนิยา ปฏิพลาย สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ – ‘สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย อุปสมฺปทาเปกฺขาฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามํ อนุสาเสยฺยา’ติฯ เอวํ ปราย ปรา สมฺมนฺนิตพฺพาฯ

‘‘ตาย สมฺมตาย ภิกฺขุนิยา อุปสมฺปทาเปกฺขํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวมสฺส วจนียา – ‘สุณสิ อิตฺถนฺนาเมฯ อยํ เต สจฺจกาโล, ภูตกาโลฯ ยํ ชาตํ ตํ สงฺฆมเชฺฌ ปุจฺฉเนฺต สนฺตํ อตฺถีติ วตฺตพฺพํ, อสนฺตํ นตฺถีติ วตฺตพฺพํฯ มา โข วิตฺถายิ [วิตฺถาสิ (ก.)], มา โข มงฺกุ อโหสิฯ เอวํ ตํ ปุจฺฉิสฺสนฺติ – นสิ อนิมิตฺตา, นสิ นิมิตฺตมตฺตา, นสิ อโลหิตา, นสิ ธุวโลหิตา, นสิ ธุวโจฬา, นสิ ปคฺฆรนฺตี, นสิ สิขริณี, นสิ อิตฺถิปณฺฑกา, นสิ เวปุริสิกา, นสิ สมฺภินฺนา, นสิ อุภโตพฺยญฺชนา? สนฺติ เต เอวรูปา อาพาธา – กุฎฺฐํ, คโณฺฑ, กิลาโส, โสโส, อปมาโร? มนุสฺสาสิ, อิตฺถีสิ, ภุชิสฺสาสิ, อณณาสิ, นสิ ราชภฎี? อนุญฺญาตาสิ มาตาปิตูหิ, สามิเกน? ปริปุณฺณวีสติวสฺสาสิ, ปริปุณฺณํ เต ปตฺตจีวรํ, กินฺนามาสิ, กานามา เต ปวตฺตินี’ติ ?

‘‘เอกโต อาคจฺฉนฺติฯ น เอกโต อาคนฺตพฺพํฯ อนุสาสิกาย ปฐมตรํ อาคนฺตฺวา สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ – ‘สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย อุปสมฺปทาเปกฺขาฯ อนุสิฎฺฐา สา มยาฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, อิตฺถนฺนามา อาคเจฺฉยฺยา’ติฯ ‘อาคจฺฉาหี’ติ วตฺตพฺพาฯ

‘‘เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กาเรเปตฺวา ภิกฺขุนีนํ ปาเท วนฺทาเปตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทาเปตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคณฺหาเปตฺวา อุปสมฺปทํ ยาจาเปตพฺพา – ‘สงฺฆํ, อเยฺย, อุปสมฺปทํ ยาจามิฯ อุลฺลุมฺปตุ มํ, อเยฺย, สโงฺฆ อนุกมฺปํ อุปาทายฯ ทุติยมฺปิ, อเยฺย, สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจามิฯ อุลฺลุมฺปตุ มํ, อเยฺย, สโงฺฆ อนุกมฺปํ อุปาทายฯ ตติยมฺปิ, อเยฺย, สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจามิฯ อุลฺลุมฺปตุ มํ, อเยฺย, สโงฺฆ อนุกมฺปํ อุปาทายา’ติฯ พฺยตฺตาย ภิกฺขุนิยา ปฏิพลาย สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

‘‘สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย อุปสมฺปทาเปกฺขาฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, อหํ อิตฺถนฺนามํ อนฺตรายิเก ธเมฺม ปุเจฺฉยฺยนฺติฯ

‘‘สุณสิอิตฺถนฺนาเมฯ อยํ เต สจฺจกาโล, ภูตกาโลฯ ยํ ชาตํ ตํ ปุจฺฉามิ สนฺตํ อตฺถีติ วตฺตพฺพํ, อสนฺตํ นตฺถีติ วตฺตพฺพํฯ นสิ อนิมิตฺตา…เป.… กินฺนามาสิ, กานามา เต ปวตฺตินีติฯ พฺยตฺตาย ภิกฺขุนิยา ปฏิพลาย สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๔๒๕. ‘‘สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย อุปสมฺปทาเปกฺขาฯ ปริสุทฺธา อนฺตรายิเกหิ ธเมฺมหิ, ปริปุณฺณสฺสา ปตฺตจีวรํฯ อิตฺถนฺนามา สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจติ อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย ปวตฺตินิยาฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ อุปสมฺปาเทยฺย อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย ปวตฺตินิยาฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย อุปสมฺปทาเปกฺขา ฯ ปริสุทฺธา อนฺตรายิเกหิ ธเมฺมหิ, ปริปุณฺณสฺสา ปตฺตจีวรํฯ อิตฺถนฺนามา สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจติ อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย ปวตฺตินิยาฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ อุปสมฺปาเทติ อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย ปวตฺตินิยาฯ ยสฺสา อยฺยาย ขมติ อิตฺถนฺนามาย อุปสมฺปทา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย ปวตฺตินิยา, สา ตุณฺหสฺส; ยสฺสา นกฺขมติ, สา ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป.… ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย อุปสมฺปทาเปกฺขาฯ ปริสุทฺธา อนฺตรายิเกหิ ธเมฺมหิ, ปริปุณฺณสฺสา ปตฺตจีวรํฯ อิตฺถนฺนามา สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจติ อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย ปวตฺตินิยาฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ อุปสมฺปาเทติ อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย ปวตฺตินิยาฯ ยสฺสา อยฺยาย ขมติ อิตฺถนฺนามาย อุปสมฺปทา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย ปวตฺตินิยา, สา ตุณฺหสฺส; ยสฺสา นกฺขมติ, สา ภาเสยฺยฯ

‘‘อุปสมฺปนฺนา สเงฺฆน อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย ปวตฺตินิยาฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามีติฯ

‘‘ตาวเทว ตํ อาทาย ภิกฺขุสงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กาเรเปตฺวา ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทาเปตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทาเปตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคณฺหาเปตฺวา อุปสมฺปทํ ยาจาเปตพฺพา – ‘อหํ, อยฺยา, อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย อุปสมฺปทาเปกฺขา ฯ เอกโตอุปสมฺปนฺนา ภิกฺขุนิสเงฺฆ, วิสุทฺธา; สงฺฆํ, อยฺยา, อุปสมฺปทํ ยาจามิฯ อุลฺลุมฺปตุ มํ, อยฺยา, สโงฺฆ อนุกมฺปํ อุปาทายฯ อหํ, อยฺยา, อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย อุปสมฺปทาเปกฺขาฯ เอกโตอุปสมฺปนฺนา ภิกฺขุนิสเงฺฆ, วิสุทฺธาฯ ทุติยมฺปิ, อยฺยา, สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจามิฯ อุลฺลุมฺปตุ มํ, อยฺยา, สโงฺฆ อนุกมฺปํ อุปาทายฯ อหํ, อยฺยา, อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย อุปสมฺปทาเปกฺขาฯ เอกโตอุปสมฺปนฺ

นา ภิกฺขุนิสเงฺฆ, วิสุทฺธาฯ ตติยมฺปิ, อยฺยา, สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจามิฯ อุลฺลุมฺปตุ มํ, อยฺยา, สโงฺฆ อนุกมฺปํ อุปาทายา'ติฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

''สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อุปสมฺปทาเปกฺขาฯ เอกโตอุปสมฺปนฺนา ภิกฺขุนิสเงฺฆ, วิสุทฺธาฯ อิตฺถนฺนามา สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจติ อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิยาฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ อุปสมฺปาเทยฺย, อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิยาฯ เอสา ญตฺติฯ

''สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อุปสมฺปทาเปกฺขาฯ เอกโตอุปสมฺปนฺนา ภิกฺขุนิสเงฺฆ, วิสุทฺธาฯ อิตฺถนฺนามา สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจติ อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิยาฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ อุปสมฺปาเทติ อิตฺถนฺนามายปวตฺตินิยาฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามาย อุปสมฺปทา อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิยา, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

''ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป.… ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อุปสมฺปทาเปกฺขาฯ เอกโตอุปสมฺปนฺนา ภิกฺขุนิสเงฺฆ, วิสุทฺธาฯ อิตฺถนฺนามา สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจติ อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิยาฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ อุปสมฺปาเทติ อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิยาฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามาย อุปสมฺปทา อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิยา, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

''อุปสมฺปนฺนา สเงฺฆน อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิยาฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามีติฯ

''ตาวเทว ฉายา เมตพฺพา, อุตุปฺปมาณํ อาจิกฺขิตพฺพํ, ทิวสภาโค อาจิกฺขิตโพฺพ, สงฺคีติ อาจิกฺขิตพฺพา, ภิกฺขุนิโย วตฺตพฺพา – อิมิสฺสา ตโย จ นิสฺสเย, อฎฺฐ จ อกรณียานิ อาจิเกฺขยฺยาถา''ติฯ

๔๒๖. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย ภตฺตเคฺค อาสนํ สํกสายนฺติโย กาลํ วีตินาเมสุํฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ ฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อฎฺฐนฺนํ ภิกฺขุนีนํ ยถาวุฑฺฒํ, อวเสสานํ ยถาคติก''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย – ภควตา อนุญฺญาตํ อฎฺฐนฺนํ ภิกฺขุนีนํ ยถาวุฑฺฒํ, อวเสสานํ ยถาคติกนฺติ – สพฺพตฺถ อเฎฺฐว ภิกฺขุนิโย ยถาวุฑฺฒํ ปฏิพาหนฺติ, อวเสสาโยยถาคติกํฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภตฺตเคฺค อฎฺฐนฺนํ ภิกฺขุนีนํ ยถาวุฑฺฒํ, อวเสสานํ ยถาคติกํ; อญฺญตฺถ สพฺพตฺถ ยถาวุฑฺฒํ [อญฺญตฺถ ยถาวุฑฺฒํ (สฺยา.)] น ปฏิพาหิตพฺพํฯ ยา ปฏิพาเหยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสา''ติฯ

๔๒๗. [ปาจิ. ๑๐๕๐ อาทโย] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย น ปวาเรนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา น ปวาเรตพฺพํฯ ยา น ปวาเรยฺย, ยถาธโมฺม กาเรตโพฺพ''ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย อตฺตนา ปวาเรตฺวา ภิกฺขุสงฺฆํ น ปวาเรนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ “น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา อตฺตนา ปวาเรตฺวา ภิกฺขุสโงฺฆ น ปวาเรตโพฺพฯ ยา น ปวาเรยฺย, ยถาธโมฺม กาเรตโพฺพ”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูหิ สทฺธึ เอกโต ปวาเรนฺติโย โกลาหลํ อกํสุฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ “น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา ภิกฺขูหิ สทฺธึ เอกโต ปวาเรตพฺพํฯ ยา ปวาเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย ปุเรภตฺตํ ปวาเรนฺติโย กาลํ วีตินาเมสุํฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ “อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ปจฺฉาภตฺตํ [ภิกฺขเว ภิกฺขุนิยา ปจฺฉาภตฺตํ (สฺยา. กํ.)] ปวาเรตุ”นฺติฯ ปจฺฉาภตฺตํ ปวาเรนฺติโย วิกาเล [วิกาลํ (ก.)] อเหสุํฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ “อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อชฺชตนา ภิกฺขุนิสงฺฆํ [อชฺชตนา (สี.), อชฺชตนาย (ก.)] ปวาเรตฺวา อปรชฺชุ ภิกฺขุสงฺฆํ ปวาเรตุ”นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน สโพฺพ ภิกฺขุนิสโงฺฆ ปวาเรโนฺต โกลาหลํ อกาสิฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ “อนุชานามิ, ภิกฺขเว, เอกํ ภิกฺขุนึ พฺยตฺตํ ปฏิพลํ สมฺมนฺนิตุํ – ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส อตฺถาย ภิกฺขุสงฺฆํ ปวาเรตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตพฺพาฯ ปฐมํ ภิกฺขุนี ยาจิตพฺพา, ยาจิตฺวา พฺยตฺตาย ภิกฺขุนิยา ปฏิพลาย สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

“สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุนึ สมฺมเนฺนยฺย ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส อตฺถาย ภิกฺขุสงฺฆํ ปวาเรตุํฯ เอสา ญตฺติฯ

“สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุนึ สมฺมนฺนติ ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส อตฺถาย ภิกฺขุสงฺฆํ ปวาเรตุํฯ ยสฺสา อยฺยาย ขมติ อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุนิยา สมฺมุติ ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส อตฺถาย ภิกฺขุสงฺฆํ ปวาเรตุํ, สา ตุณฺหสฺส; ยสฺสา นกฺขมติ, สา ภาเสยฺยฯ

“สมฺมตา สเงฺฆน อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส อตฺถาย ภิกฺขุสงฺฆํ ปวาเรตุํฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามีติฯ

“ตาย สมฺมตาย ภิกฺขุนิยา ภิกฺขุนิสงฺฆํ อาทาย ภิกฺขุสงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฎิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘ภิกฺขุนีสโงฺฆ , อยฺยา, ภิกฺขุสงฺฆํ ปวาเรติ – ทิเฏฺฐน วา, สุเตน วา ปริสงฺกาย วาฯ วทตุ [วทตุ มํ (ก.)], อยฺยา, ภิกฺขุสโงฺฆ ภิกฺขุนิสงฺฆํ อนุกมฺปํ อุปาทาย, ปสฺสโนฺต ปฏิกริสฺสติฯ ทุติยมฺปิ, อยฺยา…เป…. ตติยมฺปิ, อยฺยา, ภิกฺขุนิสโงฺฆ ภิกฺขุสงฺฆํ ปวาเรติ – ทิเฏฺฐน วา, สุเตน วา, ปริสงฺกาย วาฯ วทตุ, อยฺยา, ภิกฺขุสโงฺฆ ภิกฺขุนิสงฺฆํ อนุกมฺปํ อุปาทาย, ปสฺสโนฺต ปฏิกริสฺสตี”ติฯ

๔๒๘. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูนํ อุโปสถํ ฐเปนฺติ, ปวารณํ ฐเปนฺติ, สวจนียํ กโรนฺติ, อนุวาทํ ปฏฺฐเปนฺติ, โอกาสํ กาเรนฺติ, โจเทนฺติ, สาเรนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ “น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา ภิกฺขุสฺส อุโปสโถ ฐเปตโพฺพ; ฐปิโตปิ อฏฺฐปิโต; ฐเปนฺติยา อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ น ปวารณา ฐเปตพฺพา; ฐปิตาปิ อฏฺฐปิตา; ฐเปนฺติยา อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ น สวจนียํ กาตพฺพํ; กตมฺปิ อกตํ; กโรนฺติยา อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ น อนุวาโท ปฏฺฐเปตโพฺพ; ปฏฺฐปิโตปิ

อปฺปฏิฐปิโต; ปฏิฐเปนฺติยา อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ น โอกาโส กาเรตโพฺพ ; การิโตปิ อการิโต; กาเรนฺติยา อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ น โจเทตโพฺพ; โจทิโตปิ อโจทิโต; โจเทนฺติยา อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ น สาเรตโพฺพ; สาริโตปิ อสาริโต; สาเรนฺติยา อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา''ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู ภิกฺขุนีนํ อุโปสถํ ฐเปนฺติ, ปวารณํ ฐเปนฺติ, สวจนียํ กโรนฺติ, อนุวาทํ ปฏฺฐเปนฺติ, โอกาสํ กาเรนฺติ, โจเทนฺติ, สาเรนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว ภิกฺขุนา ภิกฺขุนิยา อุโปสถํ ฐเปตุํ; ฐปิโตปิ สุฏฺฐปิโต; ฐเปนฺตสฺส อนาปตฺติฯ ปวารณํ ฐเปตุํ; ฐปิตาปิ สุฏฺฐปิตา; ฐเปนฺตสฺส อนาปตฺติฯ สวจนียํ กาตุํ; กตมฺปิ สุกตํ; กโรนฺตสฺส อนาปตฺติฯ อนุวาทํ ปฏฺฐเปตุํ; ปฏฺฐปิโตปิ สุปฺปฏฺฐปิโต; ปฏฺฐเปนฺตสฺส อนาปตฺติฯ โอกาสํ กาเรตุํ; การิโตปิ สุการิโต; กาเรนฺตสฺส อนาปตฺติฯ โจเทตุํ; โจทิตาปิ สุโจทิตา; โจเทนฺตสฺส อนาปตฺติฯ สาเรตุํ; สาริตาปิ สุสาริตา; สาเรนฺตสฺส อนาปตฺตี''ติฯ

๔๒๙. [ปาจิ. ๑๑๘๔]เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุนิโย ยาเนน ยายนฺติ – อิตฺถิยุตฺเตนปิ ปุริสนฺตเรน, ปุริสยุตฺเตนปิ อิตฺถนฺตเรนฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ…เป.… ''เสยฺยถาปิ คงฺคามหิยายา''ติ [คงฺคามหิยาติ (สี.)]ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา ยาเนน ยายิตพฺพํฯ ยา ยาเยยฺย, ยถาธมฺโม กาเรตโพฺพ''ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา ภิกฺขุนี คิลานา โหติ, น สโกฺกติ ปทสา คนฺตุํฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ , ภิกฺขเว, คิลานาย ยาน''นฺติฯ อถ โข ภิกฺขุนีนํ เอตทโหสิ – ''อิตฺถิยุตฺตํ นุ โข, ปุริสยุตฺตํ นุ โข''ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อิตฺถิยุตฺตํ ปุริสยุตฺตํ หตฺถวฏฺฏก''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตริสฺสา ภิกฺขุนิยา ยานุคฺฆาเตน พาฬฺหตรํ อผาสุ อโหสิฯ ภควโตเอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, สิวิกํ ปาฏงฺกิ''นฺติฯ

๔๓๐. เตนโข ปน สมเยน อฑฺฒกาสี คณิกา ภิกฺขุนีสุ ปพฺพชิตา โหติฯ สา จ สาวตฺถึ คนฺตุกามา โหติ – 'ภควโต สนฺติเก อุปสมฺปชฺชิสฺสามี'ติฯ อโสฺสสุํ โข ธุตฺตา – 'อฑฺฒกาสี กิร คณิกา สาวตฺถึ คนฺตุกามา'ติฯ เต มเคฺค ปริยุฏฺฐึสุฯ อโสฺสสิ โข อฑฺฒกาสี คณิกา – 'ธุตฺตา กิร มเคฺค ปริยุฏฺฐิตา'ติฯ ภควโต สนฺติเก ทูตํ ปาเหสิ – ''อหญฺหิ อุปสมฺปชฺชิตุกามา; กถํ นุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพ''นฺติ? อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ทูเตนปิ อุปสมฺปาเทตุ''นฺติฯ

ภิกฺขุทูเตน อุปสมฺปาเทนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุทูเตน อุปสมฺปาเทตพฺพาฯ โย อุปสมฺปาเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา''ติฯ สิกฺขมานทูเตน อุปสมฺปาเทนฺติ…เป.… สามเณรทูเตน อุปสมฺปาเทนฺติ…เป.… สามเณริทูเตน อุปสมฺปาเทนฺติ…เป.… พาลาย อพฺยตฺตาย ทูเตน อุปสมฺปาเทนฺติฯ ''น, ภิกฺขเว, พาลาย อพฺยตฺตาย ทูเตน อุปสมฺปาเทตพฺพาฯ โย อุปสมฺปาเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, พฺยตฺตาย ภิกฺขุนิยา ปฏิพลาย ทูเตน อุปสมฺปาเทตุนฺติฯ

‘‘ตาย ทูตาย ภิกฺขุนิยา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘อิตฺถนฺนามา, อยฺยา, อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย อุปสมฺปทาเปกฺขาฯ เอกโตอุปสมฺปนฺนา ภิกฺขุนิสเงฺฆ, วิสุทฺธาฯ สา เกนจิเทว อนฺตราเยน น อาคจฺฉติฯ อิตฺถนฺนามา, อยฺยา, สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจติฯ อุลฺลุมฺปตุ ตํ, อยฺยา, สโงฺฆ อนุกมฺปํ อุปาทายฯ อิตฺถนฺนามา, อยฺยา, อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย อุปสมฺปทาเปกฺขาฯ เอกโตอุปสมฺปนฺนา ภิกฺขุนิสเงฺฆ, วิสุทฺธาฯ สา เกนจิเทว อนฺตราเยน น อาคจฺฉติฯ ทุติยมฺปิ, อยฺยา, อิตฺถนฺนามา สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจติฯ อุลฺลุมฺปตุ ตํ, อยฺยา, สโงฺฆ อนุกมฺปํ อุปาทายฯ อิตฺถนฺนามา, อยฺยา, อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย อุปสมฺปทาเปกฺขาฯ เอกโตอุปสมฺปนฺนา ภิกฺขุนิสเงฺฆ, วิสุทฺธาฯ สา เกนจิเทว อนฺตราเยน น อาคจฺฉติฯ ตติยมฺปิ, อยฺยา, อิตฺถนฺนามา สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจติฯ อุลฺลุมฺปตุ ตํ, อยฺยา, สโงฺฆ อนุกมฺปํ อุปาทายา’ติ ฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อุปสมฺปทาเปกฺขาฯ เอกโตอุปสมฺปนฺนา ภิกฺขุนิสเงฺฆ, วิสุทฺธาฯ สา เกนจิเทว อนฺตราเยน น อาคจฺฉติฯ อิตฺถนฺนามา สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจติ อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิยาฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ อุปสมฺปาเทยฺย อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิยาฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม , ภเนฺต, สโงฺฆฯ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อุปสมฺปทาเปกฺขาฯ เอกโตอุปสมฺปนฺนา ภิกฺขุนิสเงฺฆ, วิสุทฺธาฯ สา เกนจิเทว อนฺตราเยน น อาคจฺฉติฯ อิตฺถนฺนามา สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจติ อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิยาฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ อุปสมฺปาเทติ อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิยาฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามาย อุปสมฺปทา อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิยา, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป.… ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิฯ สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อุปสมฺปทาเปกฺขาฯ เอกโตอุปสมฺปนฺนา ภิกฺขุนิสเงฺฆ, วิสุทฺธาฯ สา เกนจิเทว อนฺตราเยน น อาคจฺฉติฯ อิตฺถนฺนามา สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจติ อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิยาฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ อุปสมฺปาเทติ อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิยาฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามาย อุปสมฺปทา อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิยา, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘อุปสมฺปนฺนา สเงฺฆน อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิยาฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามีติฯ

‘‘ตาวเทว ฉายา เมตพฺพา, อุตุปฺปมาณํ อาจิกฺขิตพฺพํ, ทิวสภาโค อาจิกฺขิตโพฺพ, สงฺคีติ อาจิกฺขิตพฺพา, ภิกฺขุนิโย วตฺตพฺพา – ตสฺสา ตโย จ นิสฺสเย, อฏฺฐ จ อกรณียานิ อาจิเกฺขยฺยาถา’’ติฯ

๔๓๑. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย อรเญฺญ วิหรนฺติฯ ธุตฺตา ทูเสนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ, อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา อรเญฺญ วตฺถพฺพํฯ ยา วเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตเรน อุปาสเกน ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส อุโปสถิโต ทิโนฺน โหติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อุโปสถิต’’นฺติฯ อุโปสถิโต น สมฺมติฯ ภควโต เอตมตฺถํอาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อุปสฺสย’’นฺติฯ อุปสฺสโย น สมฺมติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, นวกมฺม’’นฺติฯ นวกมฺมํ น สมฺมติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ปุคฺคลิกมฺปิ กาตุ’’นฺติฯ

๔๓๒. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี สนฺนิสินฺนคพฺภา ภิกฺขุนีสุ ปพฺพชิตา โหติฯ ตสฺสา ปพฺพชิตาย คโพฺภ วุฏฺฐาติฯ อถ โข ตสฺสา ภิกฺขุนิยา เอตทโหสิ – ‘‘กถํ นุ โข มยา อิมสฺมิํ ทารเก ปฏิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ ฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, โปเสตุํ, ยาว โส ทารโก วิญฺญุตํ ปาปุณาตี’’ติฯ

อถ โข ตสฺสา ภิกฺขุนิยา เอตทโหสิ – ‘‘มยา จ น ลพฺภา เอกิกาย วตฺถุํ, อญฺญาย จ ภิกฺขุนิยา น ลพฺภา ทารเกน สห วตฺถุํ, กถํ นุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, เอกํ ภิกฺขุนิํ สมฺมนฺนิตฺวา ตสฺสา ภิกฺขุนิยา ทุติยํ ทาตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตพฺพาฯ ปฐมํ ภิกฺขุนี ยาจิตพฺพา, ยาจิตฺวา พฺยตฺตาย ภิกฺขุนิยา ปฏิพลาย สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

‘‘สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุนิํ สมฺมเนฺนยฺย อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุนิยา ทุติยํฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุนิํ สมฺมนฺนติ อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุนิยา ทุติยํฯ ยสฺสา อยฺยาย ขมติ อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุนิยา สมฺมุติ อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุนิยา ทุติยาย, สา ตุณฺหสฺส; ยสฺสา นกฺขมติ, สา ภาเสยฺยฯ

‘‘สมฺมตา สเงฺฆน อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุนี อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุนิยา ทุติยาฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

อถ โข ตสฺสา ทุติยิกาย ภิกฺขุนิยา เอตทโหสิ – ‘‘กถํ นุ โข มยา อิมสฺมิํ ทารเก ปฏิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ฐเปตฺวา สาคารํ ยถา อญฺญสฺมิํ ปุริเส ปฏิปชฺชนฺติ [ปฏิปชฺชติ (สฺยา.)] เอวํ ตสฺมิํทารเก ปฏิปชฺชิตุ’’นฺติฯ

๔๓๓. เตนโข ปน สมเยน อญฺญตรา ภิกฺขุนี ครุธมฺมํ อชฺฌาปนฺนา โหติ มานตฺตจารินีฯ อถ โข ตสฺสา ภิกฺขุนิยา เอตทโหสิ – ‘‘มยา จ น ลพฺภา เอกิกาย วตฺถุํ, อญฺญาย จ ภิกฺขุนิยา น ลพฺภา สห มยา วตฺถุํ, กถํ นุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, เอกํ ภิกฺขุนิํ สมฺมนฺนิตฺวา ตสฺสา ภิกฺขุนิยา ทุติยํ ทาตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตพฺพาฯ ปฐมํ ภิกฺขุนี ยาจิตพฺพา, ยาจิตฺวา พฺยตฺตาย ภิกฺขุนิยา ปฏิพลาย สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

‘‘สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุนิํ สมฺมเนฺนยฺย อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุนิยา ทุติยํฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุนึ สมฺมนฺนติ อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุนิยา ทุติยํฯ ยสฺสา อยฺยาย ขมติ อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุนิยา สมฺมุติ อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุนิยา ทุติยาย, สา ตุณฺหสฺส; ยสฺสา นกฺขมติ, สา ภาเสยฺยฯ

‘‘สมฺมตาสเงฺฆน อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุนี อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุนิยา ทุติยาฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

๔๓๔. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา ภิกฺขุนี สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย วิพฺภมิฯ สา ปุน ปจฺจาคนฺตฺวา ภิกฺขุนิโย อุปสมฺปทํ ยาจิ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา สิกฺขาปจฺจกฺขานํ; ยเทว สา วิพฺภนฺตา ตเทว สา อภิกฺขุนี’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา ภิกฺขุนี สกาวาสา ติตฺถายตนํ สงฺกมิฯ สา ปุน ปจฺจาคนฺตฺวา ภิกฺขุนิโย อุปสมฺปทํ ยาจิฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘ยา สา, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนี สกาวาสา ติตฺถายตนํ สงฺกนฺตา, สา อาคตา น อุปสมฺปาเทตพฺพา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย ปุริเสหิ อภิวาทนํ , เกสเจฺฉทนํ, นขเจฺฉทนํ, วณปฺปฏิกมฺมํ, กุกฺกุจฺจายนฺตา น สาทิยนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, สาทิตุ’’นฺติ [สาทิยิตุํ (ก.)]ฯ

๔๓๕. เตนโข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย ปลฺลงฺเกน นิสีทนฺติ ปณฺหิสมฺผสฺสํ สาทิยนฺตี [สาทิยนฺตา (ก.)]ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา ปลฺลงฺเกน นิสีทิตพฺพํฯ ยา นิสีเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา ภิกฺขุนี คิลานา โหติฯ ตสฺสา วินา ปลฺลงฺเกน น ผาสุ โหติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา อฑฺฒปลฺลงฺก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย วจฺจกุฏิยา วจฺจํ กโรนฺติ ฯ ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุนิโย ตเตฺถว คพฺภํ ปาเตนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา วจฺจกุฏิยา วโจฺจ กาตโพฺพฯ ยา กเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, เหฏฺฐา วิวเฏ อุปริปฏิจฺฉเนฺน วจฺจํ กาตุ’’นฺติฯ

๔๓๖. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย จุเณฺณน นหายนฺติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ…เป.… เสยฺยถาปิ คิหินี กามโภคินิโยติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ ฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา จุเณฺณน นหายิตพฺพํฯ ยา นหาเยยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, กุกฺกุสํ มตฺติก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย วาสิตกาย มตฺติกาย นหายนฺติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ…เป.… เสยฺยถาปิ คิหินี กามโภคินิโยติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา วาสิตกาย มตฺติกาย นหายิตพฺพํฯ ยา นหาเยยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ปกติมตฺติก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย ชนฺตาฆเร นหายนฺติโย โกลาหลํ อกํสุฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา ชนฺตาฆเร นหายิตพฺพํฯ ยา นหาเยยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย ปฏิโสเต นหายนฺติ ธาราสมฺผสฺสํ สาทิยนฺตีฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว , ภิกฺขุนิยา ปฏิโสเต นหายิตพฺพํฯ ยา นหาเยยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย อติเตฺถ นหายนฺติฯ ธุตฺตา ทูเสนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา อติเตฺถ นหายิตพฺพํฯ ยา นหาเยยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย ปุริสติเตฺถ นหายนฺติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ…เป…. เสยฺยถาปิ คิหินี กามโภคินิโยติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา ปุริสติเตฺถ นหายิตพฺพํฯ ยา นหาเยยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, มหิลาติเตฺถ นหายิตุ’’นฺติฯ

ตติยภาณวาโร นิฏฺฐิโตฯ

ภิกฺขุนิกฺขนฺธโก ทสโมฯ

อิมสฺมิํ ขนฺธเก วตฺถู เอกสตํฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

ปพฺพชฺชํโคตมี ยาจิ, นานุญฺญาสิ ตถาคโต;
กปิลวตฺถุ เวสาลิํ, อคมาสิ วินายโกฯ

รโชกิเณฺณน โกฏฺฐเก, อานนฺทสฺส ปเวทยิ;
ภโพฺพตินยโต ยาจิ, มาตาติ โปสิกาติ จฯ

วสฺสสตํ ตทหุ จ, อภิกฺขุปจฺจาสีสนา;
ปวารณา ครุธมฺมา, เทฺว วสฺสา อนโกฺกสนาฯ

โอวโฏ จ อฏฺฐ ธมฺมา, ยาวชีวานุวตฺตนา;
ครุธมฺมปฏิคฺคาโห สาวสฺสา อุปสมฺปทาฯ

วสฺสสหสฺสํ ปเญฺจว, กุมฺภเถนกเสตฏฺฏิ;
มญฺชิฏฺฐิกอุปมาหิ, เอวํ สทฺธมฺมหิํสนาฯ

อาฬิํ พเนฺธยฺย ปาเอว, ปุน สทฺธมฺมสณฺฐิติ;
อุปสมฺปาเทตุํ อยฺยา, ยถาวุฑฺฒาภิวาทนาฯ

น กริสฺสนฺติ กิเมว, สาธารณาสาธารณํ;
โอวาทํ ปาติโมกฺขญฺจ, เกน นุ โข อุปสฺสยํฯ

น ชานนฺติ จ อาจิกฺขิ, น กโรนฺติ จ ภิกฺขุหิ;
ปฏิคฺคเหตุํ ภิกฺขูหิ, ภิกฺขุนีหิ ปฏิคฺคโหฯ

อาจิกฺขิ กมฺมํ ภิกฺขูหิ, อุชฺฌายนฺติ ภิกฺขุนีหิ วา;
อาจิกฺขิตุํ ภณฺฑนญฺจ, โรเปตฺวา อุปฺปลาย จฯ

สาวตฺถิยา กทฺทโมท, อวนฺทิ กาย อูรุ จ;
องฺคชาตญฺจ โอภาสํ, สมฺปโยเชนฺติ วคฺคิกาฯ

อวนฺทิโยทณฺฑกมฺมํ, ภิกฺขุนิโย ตถา ปุน;
อาวรณญฺจโอวาทํ, กปฺปติ นุ โข ปกฺกมิฯ

พาลา วตฺถุวินิจฺฉยา, โอวาทํ สโงฺฆ ปญฺจหิ;
ทฺเว ติโสฺส น คณฺหนฺติ, พาลา คิลานคมิกํฯ

อารญฺญิโก นาโรเจนฺติ, น ปจฺจาคจฺฉนฺติ จ;
ทีฆํ วิลีวจมฺมญฺจ, ทุสฺสา จ เวณิวฏฺฏิ จ;
โจฬเวณิ จ วฏฺฏิ จ, สุตฺตเวณิ จ วฏฺฏิกาฯ

อฏฺฐิลฺลํ โคหนุเกน, หตฺถโกจฺฉํ ปาทํ ตถา;
อูรุํ มุขํ ทนฺตมํสํ, อาลิมฺปมทฺทจุณฺณนาฯ

ลเญฺฉนฺติ องฺคราคญฺจ, มุขราคํ ตถา ทฺเว;
อวงฺคํ วิเสโสโลโก, สาโลเกน นเจฺจน จ [สาโลเก สนเจฺจน จ (สี.), สาโลเกน สนจฺจนํ (สฺยา.)]ฯ

เวสี ปานาคารํ สูนํ, อาปณํ วฑฺฒิ วณิชฺชา;
ทาสํ ทาสิํ กมฺมกรํ, กมฺมการิํ อุปฏฺฐยฺยุํฯ

ติรจฺฉานหรีตกิ, สนฺธารยนฺติ นมตกํ;
นีลํ ปีตํ โลหิตกํ, มญฺชิฏฺฐกณฺหจีวราฯ

มหารงฺคมหานามอจฺฉินฺนา ทีฆเมว จ;
ปุปฺผผลกญฺจุกญฺจ, ติรีฏกญฺจ ธารยุํฯ

ภิกฺขุนีสิกฺขมานาย, สามเณราย อจฺจเย;
นิยฺยาทิเตปริกฺขาเร, ภิกฺขุนิโยว อิสฺสราฯ

ภิกฺขุสฺส สามเณรสฺส, อุปาสกสฺสุปาสิกา;

อเญฺญสญฺจ ปริกฺขาเร, นิยฺยาเต ภิกฺขุอิสฺสราฯ

มลฺลีคพฺภํ ปตฺตมูลํ, พฺยญฺชนํ อามิเสน จ;
อุสฺสนฺนญฺจ พาฬฺหตรํ, สนฺนิธิกตมามิสํฯ

ภิกฺขูนํ ยาทิสํ โภฎฺฐํ [เหฎฺฐา (สี.), เหฎฺฐํ (สฺยา.), ภุตฺติ (ก.)], ภิกฺขุนีนํ ตถา กเร;
เสนาสนํ อุตุนิโย, มกฺขียติ ปฎาณิ จฯ

ฉิชฺชนฺติ สพฺพกาลญฺจ, อนิมิตฺตาปิ ทิสฺสเร;
นิมิตฺตา โลหิตา เจว, ตเถว ธุวโลหิตาฯ

ธุวโจฬปคฺฆรนฺตี, สิขรณิตฺถิปณฺฑกา;
เวปุริสี จ สมฺภินฺนา, อุภโตพฺยญฺชนาปิ จฯ

อนิมิตฺตาทิโต กตฺวา, ยาว อุภโตพฺยญฺชนา;
เอตํ เปยฺยาลโต เหฎฺฐา, กุฎฺฐํ คโณฺฑ กิลาโส จฯ

โสสาปมาโร มานุสี, อิตฺถีสิ ภุชิสฺสาสิ จ;
อณณา น ราชภฎี, อนุญฺญาตา จ วีสติฯ

ปริปุณฺณา จ กินฺนามา, กานามา เต ปวตฺตินี;
จตุวีสนฺตรายานํ, ปุจฺฉิตฺวา อุปสมฺปทาฯ

วิตฺถายนฺติ อนนุสิฏฺฐา, สงฺฆมเชฺฌ ตเถว จ;
อุปชฺฌาคาห สงฺฆาฏิ, อุตฺตรนฺตรวาสโกฯ

สงฺกจฺจุทกสาฏิ จ, อาจิกฺขิตฺวาน เปสเย;
พาลาอสมฺมเตกโต, ยาเจ ปุจฺฉนฺตรายิกาฯ

เอกโตอุปสมฺปนฺนา, ภิกฺขุสเงฺฆ ตถา ปุน;
ฉายา อุตุ ทิวสา จ, สงฺคีติ ตโย นิสฺสเยฯ

อฎฺฐ อกรณียานิ, กาลํ สพฺพตฺถ อเฎฺฐว;
น ปวาเรนฺติ ภิกฺขุนี, ภิกฺขุสงฺฆํ ตเถว จฯ

โกลาหลํ ปุเรภตฺตํ, วิกาเล จ โกลาหลํ;
อุโปสถํ ปวารณํ, สวจนียานุวาทนํฯ

โอกาสํ โจเท สาเรนฺติ, ปฏิกฺขิตฺตํ มเหสินา;
ตเถว ภิกฺขุ ภิกฺขุนี, อนุญฺญาตํ มเหสินาฯ

ยานํ คิลานยุตฺตญฺจ, ยานุคฺฆาตฑฺฒกาสิกา;

ภิกฺขุ สิกฺขา สามเณร, สามเณรี จ พาลายฯ

อรเญฺญอุปาสเกน, อุโทฺทสิโต อุปสฺสยํ;
น สมฺมติ นวกมฺมํ, นิสินฺนคพฺภเอกิกาฯ

สาคารญฺจ ครุธมฺมํ, ปจฺจกฺขาย จ สงฺกมิ;
อภิวาทนเกสา จ, นขา จ วณกมฺมนาฯ

ปลฺลงฺเกน คิลานา จ, วจฺจํ จุเณฺณน วาสิตํ;
ชนฺตาฆเร ปฏิโสเต, อติเตฺถ ปุริเสน จฯ

มหาโคตมี อายาจิ, อานโนฺท จาปิ โยนิโส;
ปริสา จตโสฺส โหนฺติ, ปพฺพชฺชา ชินสาสเนฯ

สํเวคชนนตฺถาย , สทฺธมฺมสฺส จ วุทฺธิยา;
อาตุรสฺสาว เภสชฺชํ, เอวํ พุเทฺธน เทสิตํฯ

เอวํ วินีตา สทฺธเมฺม, มาตุคามาปิ อิตรา;
ยายนฺติ [ตายนฺติ (สี. สฺยา.)]อจฺจุตํ ฐานํ, ยตฺถ คนฺตฺวา น โสจเรติฯ

ภิกฺขุนิกฺขนฺธกํ นิฏฺฐิตํฯ